

uniek

AR realiseert

pag. 12

AR en P.G. Kusters bundelen de krachten

8

AR presenteert
mooie groei op ALV

11

Dennis van
Vilsteren nieuwe
operationeel
directeur

32

Dierenarts
over impact
blauwtong

43

Grondmonster
onmisbaar in
de maisteelt

Voorwoord

Ondernemen met visie

Met de districtsvergaderingen en de Algemene Vergadering is het boekjaar 2024 ook formeel afgesloten. We zijn trots op en dankbaar voor de uitstekende resultaten die we geboekt hebben, zowel qua marktaandeel als qua financiële resultaten.

Terwijl de landelijke voermarkt met meer dan 5% kromp laat AR al jaren op rij een mooie groei zien. We zien dit als een blijk van waardering van onze klanten waar we erg blij mee zijn. Hierdoor blijven we in staat om voor onze klanten de juiste investeringen te doen. Door het mooie financiële resultaat hebben we onze afnemers weer een prijsreductie kunnen bieden. Daarmee wordt een deel van het resultaat direct teruggeploegd naar de klanten.

Ondanks de onrust in de wereld zijn de prijzen voor de meeste producten goed. Dit zien we terug in mooie resultaten bij onze leden. Tegelijkertijd zijn er grote verschillen tussen de bedrijven. Bij de districtsvergaderingen hebben we hier met elkaar over gesproken. Wat vooral naar voren kwam: zorg dat je als ondernemer aan het roer blijft en dat je steeds in beeld hebt wat voor keuzes gemaakt kunnen worden. Bij de een past schaalvergroting beter, bij de ander het produceren voor een nichemarkt. AR kan helpen bij het maken van deze keuzes.

Bespreek het met je voorlichter of met de adviseurs van AR Bedrijfsontwikkeling.

Ook als AR blijven we innoveren. Dat is belangrijk omdat de ontwikkelingen snel gaan en we voorop willen blijven lopen. Dat zie je onder andere terug in innovatieve producten, zoals de inzet van vloeibaar dierlijk eiwit of biologische CCM. Wij zetten deze stappen om u als ondernemer te laten excelleren.

Binnen onze organisatie blijven we ook ontwikkelen. In het najaar van 2024 hebben we ons nieuwe automatiseringssysteem D365 in gebruik genomen. Dit systeem verbindt alle bedrijfsprocessen wat ons in staat stelt om efficiënter te werken. De introductie ging helaas niet zonder slag of stoot. We zagen dat kleine haperingen grote verstoringen gaven die ook bij klanten merkbaar waren, door bijvoorbeeld een slechtere telefonische bereikbaarheid of het niet goed doorkomen van facturen. Dat is enorm vervelend. Gelukkig zien we dat het steeds beter gaat en we danken u voor uw begrip.

Per 1 april heeft Dennis van Vilsteren Mark Ipema opgevolgd als operationeel directeur. Mark gaat weer terug naar de farmacie. Dennis is ruim twaalf jaar werkzaam bij AR als hoofd nutritie. Hij kent onze organisatie en sector dus al goed en met zijn kennis en gedrevenheid blijven we ook als directie op volle kracht.

Een mooie ontwikkeling bij onze plant-aardige activiteiten is de overname van het familiebedrijf P.G. Kusters in Dreumel. Dit bedrijf is vanaf 1 januari jl. onderdeel van AR. Door deze overname versterken we de positie van AR Plant en zijn we nog beter in staat om onze klanten te ondersteunen. Op pagina 12 leest u meer over deze overname.

Het jaar 2025 is alweer ruim een kwartaal onderweg. De lichten staan zowel voor onze klanten als voor AR op groen. We hebben volop vertrouwen in de toekomst!

Arjen van Nuland
Algemeen directeur

Inhoud

Melkveehouders
Van Goch

06

19

Kimberley Van Kan,
specialist AR Paard

Varkenshouder
Ter Huurne

24

38

Loon- en
Verhuurbedrijf
Donselaar

Agenda	04
AR investeert	05
Coöperatie	05
De mensen van de coöperatie	10
Medewerker	19
Varkens	20
Column	26

Pluimvee	27
Herkauwers	30
Een dag uit het leven van... ..	37
Bedrijfsontwikkeling	40
Op- en overslag	41
Plant	42
Familie	51

Op de cover: Silvia de Vree-Kusters, John Kusters en Richard ter Beek.

Colofon

Uniek is een uitgave van AR

Editie: Voorjaar 2025

Redactie: afdeling communicatie & PR

Redactieadres: Postbus 610

6700 AP Wageningen | T 0317-499599

redactie@argroep.nl

©Copyright. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder schriftelijke toestemming van AR.

Agenda

Kijk op www.argroep.nl voor meer informatie en eventuele wijzigingen. Op kennisbijeenkomsten.nl vind je een actueel overzicht van de bijeenkomsten die meetellen voor de verlenging van het Bewijs van Vakbekwaamheid.

6 mei	Veldbijeenkomst fruitteelt Herwijnen	8 juli	Grasdemo Gerkesklooster
8 mei	Veldbijeenkomst fruitteelt Dreumel	10 juli	Grasdemo Nijmegen
22 mei	Veldbijeenkomst fruitteelt Ameide	13 augustus	Open dag FRC Randwijk (proeftuin) Randwijk
31 mei	Open dag biologisch varkensbedrijf familie Selman Aalten	6-7 september	Horse Event Pro Vijfhuizen
5 juni	Veldbijeenkomst fruitteelt Werkhoven	10 september	Innovatiedag Boomkwekerij Opheusden
17 juni	Akkerbouwdemodag Leuth	14-15 september	Horse Event Youth Vijfhuizen
19 juni	Kleinfruitdag Schalkwijk	16 september	Ondernemersdag varkens Gorinchem
26 juni	Grasdemo Buurmalsen	20 september	Fokveedag Hoornaar Hoornaar
26 juni	Grasdemo Buurmalsen	24-28 september	WK Jonge Springpaarden Lanaken
2-4 juli	Landbouwwakdagen Oost-Nederland Zelhem	15-16 oktober	Dutch Pork & Poultry Expo Den Bosch
3 juli	Appeldag Wadenhoijen	21-23 oktober	Rundvee & Mechanisatie Vakdagen Hardenberg
3 juli	Grasdemo Cothen	25-27 november	Rundvee & Mechanisatie Vakdagen Gorinchem

AR investeert in... de verwerking van vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit

In onze fabriek in Didam zijn twee vloeistoftanks geplaatst voor de verwerking van vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit. Door deze investering kunnen we - als enige voerleverancier in West-Europa - deze waardevolle circulaire grondstof toepassen in het zeugen-, biggen- en vleesvarkensvoer.

De twee nieuwe tanks à 35 kuub zijn in september 2024 geplaatst. Vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit is een grondstof met bijzondere eigenschappen die bijdragen aan de prestaties van het varken. Bovendien is de vloeibare variant goedkoper en zorgt deze voor een betere brokkwaliteit. Om het product vloeibaar te houden wordt het met een warmtewisselaar (via compressoren) op een temperatuur van 60°C gehouden. Onder de 25°C stolt het.

Roerwerk

Een roerwerk in de tanks zorgt ervoor dat het product homogeen blijft en niet uitzakt. Via de doseerlijn gaat het naar de vetweger. Hierin wordt het aantal kg's gedoseerd dat nodig is voor de badge. Daarna wordt het gelost op de menger en kan het verwerkt worden in het zeugenvoer.

Twee tanks

Omdat vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit een bederfelijke grondstof is, wordt er gewerkt met twee tanks. Nadat een tank leeg is moet deze grondig schoongemaakt worden. De andere tank wordt dan gebruikt. Zo kan de

verwerking van vloeibaar dierlijk eiwit continu doorgaan.

Voordelen vloeibaar dierlijk eiwit

Vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit (ook wel processed animal protein of PAP's genoemd) is goedkoper dan de droge variant. Hierdoor is de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit aantrekkelijker geworden. Een bijkomend voordeel is dat de brok met vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit mooier is na het persen en het een lekker geurtje heeft waardoor de dieren het voer goed en gemakkelijk willen vreten.

Veel plussen

We zien mooie resultaten bij de dieren, zowel in groei als in voerverbruik en voerkosten. Ook de verteerbaarheid is goed. Verder zien we meer kleur en glans op de varkens en merken we dat de dieren rustiger zijn waardoor er minder problemen zijn met staartbijten en oornecrose. Tot slot bevat het veel vitamine B12. Dit is een belangrijke bouwstof voor gezonde en vitale varkens.

Toekomstbestendige keuze

Met de inzet van verwerkt dierlijk eiwit kunnen we soja compleet vervangen. Bepaalde concepten eisen een lage CO₂-footprint of sojavrij. Daar past dit regionale en circulaire product perfect bij.

Reportage

Mathé en Lilian van Goch ondernemen met zorg: melkkoeien én kinderen op één erf

V.l.n.r. op de foto: Mathé, Mark en Lilian.

Mathé runt samen met zijn vrouw Lilian een melkveebedrijf met daarnaast een kinderdagverblijf en zorgboerderij. Ze hebben de laatste jaren een enorme stijging in de melkproductie en een extreem lage CO₂-score. Hoe zij dit doen? Gezond hard melken, goed management en de juiste automatisering.

Op het erf van Mathé en Lilian is in de loop der jaren een veelzijdig bedrijf ontstaan, waarin melkveehouderij, kinderopvang en zorg een bijzondere combinatie vormen. Het familiebedrijf begon ooit als een gemengd bedrijf met melkvee, vleesvarkens en akkerbouw. De nieuwe melkveestal werd gebouwd in 1994. Plannen voor uitbreiding met een varkensstal strandden door bezwaren en een tegenvallende markt. "Melkkoeien blijven toch echt mijn passie", zegt Mathé enthousiast. Het huidige bedrijf telt 50 melkkoeien en 26 stuks jongvee. Daarnaast hebben ze sinds 15 jaar een kinderopvang, met een team van bijna 30 medewerkers, die dagelijks plek biedt aan zo'n 80 kinderen. De zorgboerderij biedt in het weekend ook nog dagbesteding aan.

Kinderdagverblijf in de groene ruimte

Lilian werkte jaren in de ouderenzorg, maar verlangde naar iets nieuws. Haar hart lag bij kleine kinderen. In 2009 besloot ze een kinderdagverblijf aan huis te starten. Een gewaagde stap, maar het sloeg aan. In 2017 werd er een duurzaam pand gebouwd met een gigantische tuin van 2.500 m² voor de kinderen van 0 tot 4 jaar van het kinderdagverblijf en een speelterrein van dezelfde grootte voor de kinderen van 4 tot 12 jaar van de buitenschoolse opvang. Mathé vertelt enthousiast: "De kinderen worden opgevangen bij de boerderij, ze spelen in het hooi en 'helpen' mee met een eigen bezem."

Melkvee als rode draad

De melkveetak is in de loop der jaren steeds verder geprofessionaliseerd en geautomatiseerd. Toen de oude melkstal toe was aan groot onderhoud, werd besloten in 2021 over te stappen op een GEA-melkrobot. De prestaties waren vooral het eerste jaar goed, met een celgetal van rond de 50. Het tweede jaar kende wat meer uitdagingen. Van Goch ging op zoek naar een oplossing.

Als de boer het ritme van de koe bepaalt kost dit melk.

Samenwerking met AR

In februari 2023 kwam rundveespecialist Arjan Blom van AR in beeld. Precies op het juiste moment. Hoewel het voer technisch klopte, bleef de productie achter. Arjan wist te overtuigen met een concreet plan en heldere cijfers. Het resultaat binnen enkele maanden: een stijging van 6 à 7 liter per koe per dag en dat zonder concessies te doen aan de gezondheid van de dieren. Mastitis is nagenoeg afwezig, de klauwgezondheid is op orde.

Slim omgaan met hitte en huisvesting

In de zomer worden de koeien extra ondersteund met natriumbicarbonaat en AR VetEfficiënt. Om een zomerdip te voorkomen zorgen vijf ventilatoren, verneveling en een klimaatcomputer voor een aangenaam stalklimaat. Zo blijft de productie stabiel boven de 40 kg melk per dag. Ook op het gebied van koecomfort is geïnvesteerd.

Fokkerij en uniformiteit

Fokkerij is de passie van medewerker Marc, die wekelijks op het bedrijf komt. Sinds een jaar of zes werkt hij met het Triple A-systeem. Door selectief te fokken en zelf te insemineren wordt de gewenste balans bereikt. Ze kijken naar het complete pakket. Mark: "We streven naar een uniform functioneel productieve koe met een goed uitgebalanceerde bouw."

Ruwvoerkwaliteit maximaliseren

Op het bedrijf is volop geïnvesteerd in machines om de ruwvoerkwaliteit te maximaliseren. Er wordt op 6 cm stoppelhoogte gemaaid voor een snelle hergroei en minder ruw as in de kuil. Ook worden er op advies van Arjan Blom gericht toevoegmiddelen ingezet voor smakelijke en broeivrije kuilen. Het gras wordt verwerkt in lasagnekuilen waarbij meerdere sneden op elkaar zijn ingekuuld. "We streven naar zo min mogelijk rantsoenwisselingen voor onze veestapel wat persistentie geeft in de melkproductie", licht Mathé toe. De maiskuil wordt standaard afgedekt met aardappelstoomschillen zodat ze met een lage voersnelheid de kuil gemakkelijk stabiel kunnen houden.

Huidig rantsoen

22,7 kg	graskuil, 1 ^e en 2 ^e snede 2024
3,1 kg	graskuil, 4 ^e snede 2024
11,9 kg	snijmais 2024
3,0 kg	aardappelstoomschillen
0,5 kg	gedroogde luzernebalen
3,3 kg	geplette gerst
1,44 kg	mengmix eigen samenstelling inclusief mineralen
0,2 kg	sojaschroot 44/7
0,8 kg	AR VetEfficiënt
4,1 kg	productiebrok eigen samenstelling
1,5 kg	Mengbrok SR

Slimme weidegang met melkrobot

De koeien gaan twee keer drie uur per dag naar buiten, gestuurd door een tijdsklok op het schrikdraad. De waterbak staat halverwege op het kavelpad tussen de stal en het weideperceel. Zo gaan de koeien gemakkelijker uit zichzelf naar binnen om gemolken te worden. Mathé: "We komen uit op gemiddeld 3 tot 3,5 melkingen per dag. De koe bepaalt zelf het ritme. Als de boer het ritme van de koe bepaalt kost dit melk."

Hard melken en toekomstgericht

Het bedrijf scoort opvallend laag op CO₂-uitstoot. Dit is mede te danken aan een hoge melkproductie. Deze is vanaf 2023 gestegen van 8.900 naar 12.600 kg melk per koe. Naast de productiestijging is de inzet van Bovaer een belangrijke factor in de CO₂-daling. Sinds de start van het Bovaer-project bij FrieslandCampina wordt dit product via een mengmix van AR (eigen samenstelling) aan alle koeien verstrekt. Mathé is afgelopen jaar ook uitgekozen om deel te nemen aan een klimaatstudiegroep van FrieslandCampina waar ook multinationals als Nestlé, Mars en McDonald's bij betrokken zijn. Over 2024 draaide van Goch een CO₂-eindresultaat van 750.

Trots op balans en kwaliteit

Op de vraag waar ze het meest trots op zijn, hoeft Mathé niet lang na te denken: "Ons melkveebedrijf is klein van omvang, maar groot van plezier! Daarnaast komt door de kinderopvang de burger letterlijk op het erf en leren kinderen spelenderwijs waar melk vandaan komt. De puntjes zijn op de i gezet, nu draait het om het verder verfijnen. Geen grootse uitbreidingsplannen, maar wel een sterke ambitie om kwaliteit en balans te behouden."

Van Goch vof

Wie: Mathé en Lilian van Goch

Wat: melkveebedrijf met 50 melkkoeien, kinderdagverblijf en op vrijdag en zaterdag een zorgboerderij met dagbesteding.

Waar: Hedel

AR presenteert mooie groei tijdens Algemene Vergadering

Op dinsdag 8 april vond de Algemene Vergadering plaats in Sportcentrum Papendal in Arnhem. Tijdens het formele gedeelte is de jaarrekening van 2024 vastgesteld. Daarna nam Erben Wennemars de aanwezigen mee in zijn levensverhaal.

In een krimpende markt is AR gegroeid. Alle onderdelen van AR hebben bijgedragen aan het resultaat. Het boekjaar is afgesloten met een resultaat na belasting van € 2,7 miljoen. De geldomzet was € 356 miljoen. In het resultaat is rekening gehouden met een nog uit te betalen prijsreductie van bijna € 0,6 miljoen voor de afnemers.

Stevig overeind in krimpende markt

Voorzitter Menso Tijssen blikte in zijn openingswoord terug op 2024 en benadrukte het belang van de coöperatie. Extreme weersomstandigheden, stikstofmaatregelen en een krimpende markt zetten de agrarische sector onder druk. Door strategische keuzes, zoals gerichte overnames speelt AR in op de veranderingen. Menso: "Het is AR gelukt om in deze krimpende markt te groeien. Samenwerking binnen de coöperatie maakt daarin het verschil. AR ziet volop kansen voor ondernemers die doorgaan en zich aanpassen aan de omstandigheden in de markt."

Positieve klantenbalans

Tijdens de presentatie van de jaarcijfers ging algemeen directeur Arjen van Nuland ook in op de strategische keuzes die AR gemaakt heeft. Binnen de kernactiviteiten ligt de focus op het verdienmodel van de leden. In de Zuiver Voer-strategie van AR draait het om het beste voer maken voor de klant. Dit wordt gewaardeerd door de veehouders wat terug te zien is in een positieve klantenbalans. Waar de voeromzet landelijk kromp, groeide die bij AR met 1%. Bij Plant staan schaalgrootte en kennisontwikkeling centraal. De overname van P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden versterkt de positie van AR, met als doel: sterke ondersteuning van telers, nu en in de toekomst. Het perspectief bij AR blijft positief ondanks een beperkter middelenpakket en minder mestplaatsingsruimte. De negen Welkoop-winkels van AR hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het rendement van de coöperatie. Door ongunstige weersomstandigheden werden de seizoenspieken gemist, maar door scherp op de kosten te sturen is het financiële resultaat op begrotingsniveau uitgekomen.

Scherp zakendoen

AR richt zich met kennis en kwaliteit op het rendement van de leden en houdt daarom de marges laag. "Door de marges laag te houden, profiteren onze leden aan de voorkant van eerlijke en concurrerende prijzen", zegt directeur Arjen van Nuland. "Zo komt de meerwaarde van coöperatief ondernemerschap direct ten goede aan onze leden. Samen werken we aan een gezonde bedrijfsvoering én een toekomstbestendige sector." Ondanks de smalle marges die AR hanteerde, was het resultaat over 2024 dusdanig positief dat er ruimte is voor een nabetaling. Over het afgenomen volume van 2024 wordt een prijsreductie van € 1,00 per ton uitbetaald aan de klanten die in januari 2025 nog steeds klant bij AR waren. De klanten van AR Plant ontvangen een prijsreductie van 1% over de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen. Over 2024 heeft AR in totaal € 7,2 miljoen uitgekeerd aan prijsreductie, kortingen en Extra AR voordeel.

Bestuurlijke veranderingen

Tijdens de Algemene Vergadering is afscheid genomen van bestuurslid Melanda Bouw. Namens het bestuur sprak Menso Tijssen haar toe en bedankte haar voor haar inzet en betrokkenheid in de afgelopen negen jaar. "Melanda was een krachtig en inspirerend bestuurslid, met een duidelijke eigen mening. Ze schroomde niet om het gesprek aan te gaan en bracht nieuwe perspectieven in." Tot slot sprak Melanda zelf de leden toe. Ze bedankte hen voor het vertrouwen en benadrukte dat de coöperatie niet alleen draait om de mensen die er werken, maar om álle leden samen. "We zijn samen de coöperatie", zei ze, en ze riep de leden op om hun stem te blijven laten horen. Tijdens de Algemene Vergadering is Gert-Jan Verploeg, melkveehouder uit Buurmalsen, als bestuurslid benoemd. Verder was Jacco Wissershof uit Rhenen aftredend en herkiesbaar. Hij is voor een nieuwe zittingstermijn benoemd.

Erben Wennemars inspireert

Na het formele gedeelte was het tijd voor ontspanning en inspiratie. Meervoudig kampioen schaatsen Erben Wennemars betrad het toneel en nam de zaal mee in zijn aanstekelijke enthousiasme. "Het gaat niet om winnen, maar om weten waar je voor staat", benadrukte hij. "In het oog van de storm - daar waar het echt spannend wordt - komt naar voren wie je bent en wat je drijft. De coöperatie draait niet om ik, maar om wij. Pas als we dat samen voelen, kunnen we echt iets bereiken."

Nieuw bestuurslid

Gert-Jan Verploeg (43) heeft samen met zijn vrouw Carla een melkveebedrijf met circa 120 melkkoeien en 60 stuks jongvee. Hij is opgeleid als accountant en nog beperkt actief als adviseur van familiebedrijven. Bestuurlijke ervaring heeft Gert-Jan opgedaan als lid van de ledenraad van Rabobank West-Betuwe, lid van de districtsraad van FrieslandCampina en lid van het hoofdbestuur van Coöperatie CRV.

Meer weten over Gert-Jan? Scan de QR-code voor een video waarin hij zich aan je voorstelt.

De mensen van de coöperatie

Jos Siebes

Lid coöperatie AR

Jos en Riny Siebes wonen in Laag-Keppel en hebben samen met hun zoon Thijs een melkveebedrijf met 170 koeien, 100 stuks jongvee, op circa 75 hectare grond. Daarnaast hebben ze een melktap, waar ze ook zelfgemaakte zuivel verkopen. Jos en Riny hebben drie kinderen, waarvan de middelste de bedrijfsopvolger is.

In deze rubriek willen we je kennis laten maken met de mensen van de coöperatie. Dit keer is Jos Siebes aan het woord. Hij is ruim 30 jaar lid van de coöperatie en is ook bestuurlijk actief geweest.

Hoe lang ben je lid van coöperatie AgruniekRijnvallei?

Eigenlijk weet ik niet anders dan dat we lid zijn, ik zelf ben denk ik inmiddels een jaar of 35 lid. Toentertijd was Coöperatie Wehl voor ons om de hoek. De voorlichters waren goed en hadden nieuwe ideeën. De lijnen waren kort, er werd snel actie ondernemen en ze waren betrokken bij ons bedrijf. En eigenlijk is dat nog steeds zo.

Welke rol speelt coöperatie AR in jouw bedrijf?

AR levert bij ons voer, kunstmest en zaaizaad. We hebben nauw contact met onze voorlichters Raijmond Krabbenborg en Raymond Heuvels zodat we snel kunnen overleggen bij veranderingen. Ook vragen omtrent de bedrijfsvoering nemen we vaak samen door. Kortom, AR speelt een grote rol in ons bedrijf.

Wat zijn voor jou de voordelen van het zakendoen met een coöperatie?

Vooral de betrokkenheid bij ons als ondernemers vinden wij een groot voordeel. Er wordt met je meegedacht over het voer en de bedrijfsvoering. En bijkomend voordeel: je betaalt niet meer dan nodig is.

Kun je iets vertellen over jouw bestuurlijke activiteit in de coöperatie?

Vóór de fusie met Rijnvallei heb ik in de jongerenraad en het bestuur van Agruniek gezeten. Later heb ik in de

districtsraad van AR gezeten. Ik vond het erg mooi om te zien hoe een verlengstuk van je eigen bedrijf bezig is in de markt. En hoe ze nieuwe zaken uitzoeken zodat de leden daar weer profijt van hebben. Ik heb ervaren dat alles netjes uit de doeken wordt gedaan en dat er veel ruimte is voor een andere mening. Dat is prettig en wekt vertrouwen. Voor mij persoonlijk vond ik het bestuurlijk actief zijn een mooie ervaring om een bredere blik te krijgen.

Wat is er veranderd in de landbouw en in de coöperatie in de tijd dat je lid bent?

De regelzucht in Nederland is enorm toegenomen. Daar heeft de coöperatie ook mee te dealen. Tegelijkertijd speelt schaalvergroting een grote rol. Daarom was ik destijds ook voorstander van een fusie tussen Agruniek en Rijnvallei. Ik had in mijn toenmalige werk al ervaren dat Rijnvallei een zelfde visie en werkwijze hanteerde als Agruniek. De samenvoeging heeft tot een sterke coöperatie geleid die toch dicht bij de leden staat.

Wat wil je meegeven aan boeren die overwegen lid te worden van de coöperatie?

Doen! Het levert je voordelen op en een stuk betrokkenheid over en weer. Als het je leuk lijkt, vraag dan of er plek is in een commissie of de districtsraad. Het is leuk om te doen en je vergroot er je kennis mee.

Dennis van Vilsteren nieuwe operationeel directeur AR

AgruniekRijnvallei heeft Dennis van Vilsteren (44 jaar) aangesteld als operationeel directeur. Sinds 1 april is hij de opvolger van Mark Ipema.

Na een zorgvuldige selectieprocedure, waarin zowel interne als externe kandidaten zijn overwogen, kwam Dennis als beste kandidaat naar voren. Dennis is sinds 2014 werkzaam bij AR en heeft in die tijd uitgebreide ervaring opgedaan binnen onze organisatie. In zijn vorige functie als manager nutritie werkte hij nauw samen met zowel de verkoop- als productieteams, waardoor hij inzicht heeft in onze processen en bedrijfsvoering. Zijn kennis en expertise sluiten goed aan bij de verantwoordelijkheden van de operationeel directeur.

Aansturing operationele activiteiten

In zijn nieuwe rol zal Dennis de leiding en coördinatie van de operationele activiteiten van AR Voer op zich nemen. Dit omvat de aansturing van onze zes fabrieken voor gangbare en biologische diervoeders, evenals de afdelingen expeditie, kwaliteitszorg, milieu, energiemangement en inkoop. Daarnaast valt ook ons op- en overslagbedrijf Rijnzate onder zijn verantwoordelijkheid.

In de volgende Uniek zal Dennis zich nader aan je voorstellen.

Met zijn capaciteiten, gedrevenheid en kennis van de organisatie is Dennis een erg goede aanvulling op het directieteam van AR.

Arjen van Nuland, algemeen directeur AR

Vertrek Mark

Eind vorig jaar heeft Mark Ipema aangegeven dat hij per 1 april AR zou gaan verlaten. Sinds 2020 heeft Mark op enthousiaste en verbindende wijze leidinggegeven aan onze operationele organisatie. Hij is teruggekeerd naar de farmaciesector, de branche waarin hij hiervoor heeft gewerkt.

We vinden het bijzonder jammer dat Mark AR heeft verlaten maar respecteren uiteraard zijn keuze. We bedanken Mark voor de prettige en constructieve samenwerking en wensen hem veel succes bij zijn nieuwe uitdaging!

Overname van P.G. Kusters door AR biedt veel voordelen

Begin dit jaar heeft AR het bedrijf P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden in Dreumel overgenomen. Een ingrijpende beslissing voor de eigenaren Silvia de Vree-Kusters en haar broer John Kusters. Samen met Richard ter Beek, algemeen manager AR Plant, leggen zij deze stap uit.

Het handelsbedrijf P.G. Kusters is sterk in de sectoren fruitteelt, veehouderij, akkerbouw en champignonteelt. De ouders van John (60) en Silvia (56) startten 55 jaar geleden een fruitteeltbedrijf. Daarnaast bouwden ze later de handelstak op. John en Silvia zijn geleidelijk in het bedrijf gegroeid en namen het 20 jaar geleden over van hun ouders. John was algemeen directeur, Silvia was financieel directeur en verantwoordelijk voor de aansturing van de binnendienst, de administratie en de telefooncontacten met de klanten.

Overname

Al lange tijd was duidelijk dat John en Silvia geen opvolging hadden. Deze overname kwam op hun pad. "John heeft ooit wel eens gezegd: 'Och, als er iemand voorbijkomt, krijgt hij koffie en gaan we praten'", memoreert Silvia. Die iemand was AR. "We hebben koffiegedronken, met elkaar gesproken en na een paar maanden was de kogel door de kerk. Het was een ingrijpende beslissing. Het is wel het familiebedrijf dat je opgeeft. We hebben er beiden onze ziel en zaligheid ingestopt, samen met een fijn team van medewerkers. Dat doet je wel wat."

Dat AR de aangewezen partij was voor de overname, is niet zo vreemd. "Zowel in de sectoren als in de werkgebieden zit een stuk overlap waarin we elkaar kunnen versterken", verklaart Richard ter Beek. John vult aan: "Vooral de werkgebieden in de veehouderij en akkerbouw sluiten heel mooi op elkaar aan. En met de champignonteelt en de ongediertebestrijding zorgen wij voor een mooie uitbreiding van hun dienstenpakket." Een duidelijke gemene deler is de klantgerichtheid. Richard is daarom enorm blij dat alle vijftien medewerkers van Kusters blijven. "Als AR doen we maximaal ons best om ervoor te zorgen dat de klanten van Kusters zo min mogelijk van de overname merken."

Synergie

De overname heeft voordelen op diverse niveaus. John, Silvia en Richard zijn tot nu toe zeer tevreden. Ze ervaren dat de lijnen zeer kort zijn, de contacten heel soepel verlopen en dat ze erg open naar elkaar zijn. De vijftien medewerkers van Kusters en het 25-koppige team van AR Plant hebben elkaar direct opgezocht. Ze hebben intensief overleg en wisselen hun deskundigheid uit. Bijvoorbeeld over de biologische teelt van kleinfruit, waarmee Kusters zich meer bezighield dan AR. Momenteel wordt het assortiment op elkaar afgestemd. Het is de bedoeling om deze zomer naar één digitaal voorraadsysteem te gaan voor één gezamenlijk assortiment. Uiteindelijk zullen ook de webshops van Kusters en AR worden geïntegreerd, maar daar gaat nog wel wat tijd overheen. John: "De klanten krijgen de beschikking over een breder assortiment om hun bedrijfsvoering goed te kunnen doen."

Extra locatie in de regio

Het grote logistieke voordeel is dat AR nu een extra punt in de regio

De locatie in Dreumel is écht fantastisch!

heeft. "De locatie in Dreumel is écht fantastisch!", zegt Richard enthousiast. "Er is een winkel, een atelier voor het maken van netten voor de champignonteelt, er is een heel ruime loods voor de opslag van gewasbeschermingsmiddelen met alle vergunningen en mogelijkheden en er zijn twee grote loodsen voor de opslag van zaaizaden, folies en veel andere producten. En we bundelen nu al de inkoop van beide bedrijven, zodat we per direct onze inkooppositie kunnen verbeteren."

Komende periode

John was bij Kusters altijd het gezicht naar buiten en zal dat ook blijven doen in het managementteam van AR Plant. Silvia zal vooral de binnendienst blijven aansturen. Daarnaast coördineert en regelt ze allerlei praktische zaken rond

de integratie. Het plan is dat de beide bv's in de zomer samenvloeien in één bv. Vanaf dan gaat ook de facturering vanuit AR verlopen. Achter de schermen zijn ze nu alles aan het voorbereiden.

Tekst: Jollette van Eijden

Medewerkers Kusters

Alle vijftien medewerkers van Kusters zijn meegegaan naar AR. Ze behouden hun telefoonnummers. Klanten kunnen hen dus op de vertrouwde nummers bereiken.

Jubilarissen

Afgelopen periode waren er drie medewerkers 25 jaar in dienst bij de coöperatie. Henk Robbers vierde zelfs zijn 40-jarig jubileum. Uiteraard zijn de jubilarissen in het zonnetje gezet.

Kees Wolswinkel
Welkoop Woudenberg

Henk Overeem
Expeditie Voer

Harold Vogels
AR Bedrijfsontwikkeling

Henk Robbers
Rijnzate

AR-icoon Theo Mijnen zwaait af

Er zijn maar weinig medewerkers die zo verweven waren met AR als hoofd verkoopondersteuning Theo Mijnen. Toch was het in februari tijd voor Theo om afscheid te nemen van AR (en vice versa). We vragen hem hoe hij terugkijkt op zijn loopbaan bij AR.

Hoe verliep je loopbaan bij AR?

Theo: "Op 1 januari 1980 ben ik begonnen bij een van de voorlopers van AR: C.A.V.V. in Wehl. De sollicitatie was al een verhaal apart. Door autopech kwam ik te laat op het sollicitatiegesprek waardoor ik bij voorbaat al werd afgewezen. Mijn geluk was dat ik bij de toiletten de directeur tegenkwam. Hij wilde me toch graag spreken en zo begon mijn loopbaan bij AR. Mijn eerste functie was in de boekhouding. Dat lag mij niet zo en na drie dagen ben ik van functie gewisseld met een collega en kon ik beginnen bij de winkel en de orderverwerking. Toen ik begin twintig was kreeg ik de leiding over de expeditie. Begin dertig was de fusie met Didam en werd ik bedrijfsleider en later verkoopleider. In 2012 was de fusie met Rijnvallei en ontstond AgruniekRijnvallei. Vanaf toen was ik hoofd verkoopondersteuning. Uiteindelijk heb ik 45 jaar lang hier gewerkt, steeds in andere functies en altijd met heel veel plezier."

Wat vond je het mooiste aspect van je werk bij AR?

"Het omgaan met mensen. Zowel met klanten als met collega's. En de uitdagingen die op je afkomen. Al in het begin van mijn loopbaan was ik degene die naar klanten toegestuurd werd als er een probleem was. Hierbij kreeg ik de vrijheid om de dingen op

mijn manier te doen en dat heb ik altijd erg gewaardeerd. Het minst leuke vond ik overigens de coronatijd; toen zag je ineens veel minder mensen. Voordeel was wel dat het fileprobleem weg was."

Je stond bekend om je talent om met klachten om te gaan. Wat is je geheim?

"Eigenlijk één ding. Ik ging zonder enige aannames naar de klant toe. Natuurlijk bereidde ik het voor, maar ik ging er altijd met een open houding naartoe. Je moet de klant tijd geven en gunnen. Als er ongenoegen is, moet er ruimte zijn om dat op een goede manier kenbaar te maken. Hierbij hield ik één ding in mijn achterhoofd: we moeten het hoe dan ook oplossen. Als je dat goed doet wordt de band zelfs verstevigd. Wat scheelde: ik kwam veel op beurzen en vergaderingen. Hierdoor kende ik veel klanten. Maar verder, het is ook iets wat in je zit. En een beetje gevoel voor humor helpt ook heel veel."

Wat vond je het leukste om te doen?

"Wat ik erg leuk vond was het organiseren van bijeenkomsten, beurzen en studiereizen. Ervoor zorgen dat alles goed geregeld is en ook het samenwerken hierin vond ik mooi om te doen. Samen zorg je voor een leuk programma, met AR-uitstraling."

Oftewel: no-nonsense, maar wel goed voor elkaar."

Hoe ga je je pensioen invullen?

"Direct na mijn laatste werkdag heb ik op persoonlijk vlak hectische weken gehad. Nu is de rust wat wedergekeerd, maar ik ga me niet vervelen. Ik ben al jaren bestuurlijk actief in verschillende verenigingen, zoals Bergh in het Zadel dat zich inzet voor kankeronderzoek, ik ben kosten/lector voor de kerk en ook doe ik veel voor carnavalsvereniging d'Olde Waskupen. Verder passen mijn vrouw Marianne en ik op vrijdag op de kleinkinderen. Ook zwem ik twee keer per week en ga ik graag wandelen."

Heb je een gouden tip voor je collega's?

"Wat ik zelf ook heb moeten leren, maar wat echt belangrijk is: de kwestie waar je het hardst tegenop kijkt, moet je à la minute oplossen. Hoe langer je het uitstelt, hoe hoger de bult. Maar de oplossing blijft hetzelfde. Ook de klant waardeert het erg als je er kort op zit."

Wil je verder nog iets kwijt?

"Ik heb altijd met heel veel plezier bij AR gewerkt, met klanten en met collega's. En ik wens jullie allemaal heel veel succes toe voor de toekomst en een behouden vaart!"

Trots op de lancering van Voer voor Dialoog

Samen met diverse partners hebben we mogen bijdragen aan de ontwikkeling van de dialooggids 'Voer voor Dialoog': een handige tool voor boeren en tuinders om in gesprek te gaan met hun omgeving.

De gids is het resultaat van een samenwerking tussen Agruniek-Rijnvallei, Boert Bewust, Boeren van Nederland, Agrifirm, De Heus, Aeres Hogeschool Dronten, LTO Noord Innovatiefonds, Provincie Overijssel, Wageningen Research en LTO Noord.

Wederzijds gesprek

Samen hebben we gewerkt aan een belangrijk doel: boeren en tuinders voorzien van kennis en middelen om betekenisvolle gesprekken met hun omgeving te voeren. Dit draagt bij aan wederzijds begrip tussen boer en burger en een leefbare omgeving met vitale agrarische bedrijven waar boer en burger samen trots op zijn. Een sterke verbinding tussen boer en burger is de sleutel tot wederzijds begrip en samenwerking. De gids biedt ondernemers in de agrarische sector praktische handvatten en inzichten om die verbinding te versterken. Boeren, tuinders, kwekers, erfbetreders, iedereen die een rol speelt in de agrarische sector kan ermee aan de slag om meer begrip, steun en samenwerking te realiseren.

Hoe ziet dat er dan in de praktijk uit?

Op de website staan voorbeelden om eenvoudig in verbinding te komen met je omgeving. Wat dacht je bijvoorbeeld van een 'DOEMEE Diner' of een 'inboeringscursus'? Hierbij laat je deelnemers een halve dag meelopen zodat ze kennismaken met het boerenbedrijf. Op de website lees je precies hoe je zoiets makkelijk kunt organiseren.

Download de dialooggids 'Voer voor Dialoog' nu gratis via www.voervoordialoog.nl.

AR sluit zich aan bij MVO Nederland

AR is sinds kort aangesloten bij MVO Nederland. Deze organisatie stimuleert en ondersteunt bedrijven bij de overgang naar een duurzame economie. Met deze stap willen we onze leden nog gericht ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijfsvoering.

Duurzaamheid is een thema dat de agrarische sector volop bezighoudt. De druk om duurzaam te ondernemen neemt toe, zowel vanuit beleid als vanuit afnemers en de maatschappij. Deze ontwikkeling biedt ook kansen. Door als sector in te zetten op verduurzaming, ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor de afzet. AR ziet het als haar taak om leden te helpen hierin stappen te zetten. Niet alleen vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar ook vanuit de overtuiging dat duurzaamheid op de langere termijn bijdraagt aan continuïteit en marktpositie.

Kennis en netwerk via MVO Nederland

Het lidmaatschap van MVO Nederland biedt toegang tot een breed bedrijvennetwerk. Daarnaast beschikt het netwerk over actuele kennis, tools en inzichten die AR kan inzetten.

Praktisch, haalbaar en afgestemd op de sector

Het is niet altijd eenvoudig om duurzame stappen te zetten. AR kiest voor een benadering die realistisch en doelgericht is, met oog voor de dagelijkse praktijk. Kleine, haalbare aanpassingen kunnen soms al een groot verschil maken. Gerben Klein Lebbink, manager duurzaamheid: "We willen niet alleen voldoen aan de eisen van buitenaf, maar leden ook helpen om duurzaamheid in te zetten als strategisch voordeel. MVO Nederland helpt ons om die vertaalslag te maken."

Even voorstellen

Afgelopen periode zijn vijf nieuwe medewerkers bij AR gestart. Ze stellen zich graag aan je voor.

Specialist rundvee

Dennis Buitink (31)

Woonplaats

Klarenbeek

Wat heb je hiervoor gedaan?

Ik heb de studie Bedrijfskunde Agrifood-business gevolgd aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Voordat ik bij AR begon, ben ik zeven jaar werkzaam geweest als jongveespecialist. Ik ben opgegroeid op een melkveebedrijf, dat nu gerund wordt door mijn ouders en mijn oudere broer. Zelf ben ik er dagelijks te vinden om verschillende werkzaamheden te verrichten. Niets is mooier dan werken met vee!

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Ik wilde altijd verder in de melkveesector en na gesprekken met AR werd ik al snel enthousiast om deze vervolgstap te maken. Het werken in de agrarische sector is voor mij het mooiste wat er is: samen met veehouders streven naar het behalen van de beste resultaten.

Wat doe je in je vrije tijd?

Naast mijn werk op het melkveebedrijf van mijn ouders, breng ik mijn vrije tijd door op het voetbalveld, waar ik het leuk vind om een balletje te trappen.

Adviseur bedrijfsontwikkeling

Maurice van Veldhuizen (23)

Woonplaats

Woudenberg

Wat heb je hiervoor gedaan?

Tijdens mijn studie op Aeres Hogeschool in Dronten heb ik in 2023 stagegelopen bij AR Bedrijfsontwikkeling. Na een goed gesprek met manager Harold Vogels kon ik ook mijn minor en afstudeerstage daar doen. In december 2024 kon ik aan de slag als adviseur bij AR Bedrijfsontwikkeling. Een geweldige kans om mijn passie voor de agrarische sector verder uit te breiden!

Wat heb je met de agrarische sector?

Ik ben opgegroeid op het melkveebedrijf van mijn ouders in Harskamp. Het melkveebedrijf

is altijd al een belangrijk deel van mijn leven, waardoor ik een grote passie heb gekregen voor de landbouw.

Wat spreekt je aan in je functie?

Ondernemers ondersteunen op allerlei belangrijke terreinen, zoals mestboekhouding, KringloopWijzer en andere agrarische vraagstukken.

Wat doe je in je vrije tijd?

In mijn vrije tijd ben ik bijna altijd te vinden op het melkveebedrijf van mijn ouders of het melkveebedrijf bij mijn vriendin Irene. Daarnaast vind ik het leuk om met mijn vriendin leuke dingen te ondernemen, ben ik graag onder de mensen en hou ik erg van gezelligheid.

Binnendienst Plant

Ruud van Arkel (22)

Woonplaats

Kerk-Avezaath

Wat heb je hiervoor gedaan?

Ik heb de studie Bedrijfskunde en Agribusiness aan de has in 's-Hertogenbosch gedaan.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Via recent gepensioneerd teamleider fruitteelt, Antonie de Kruijf. Hij is voorlichter op het thuisbedrijf van mijn vader en broer waar ik zelf ook regelmatig te vinden ben.

Wat spreekt je aan in je functie?

Ik ben opgegroeid in de fruitteelt en heb hier een brede interesse voor ontwikkeld. De diversiteit binnen het werkveld spreekt me aan. Bovendien hou ik ervan om op pad te gaan en met mensen in gesprek te gaan. Momenteel werk ik in de verkoopbinnendienst en vanaf oktober zal ik actief zijn als voorlichter fruitteelt.

Wat doe je in je vrije tijd?

Voetballen bij de lokale voetbalclub (SCZ Zoelen), hardlopen, (tent)feesten afgaan met vrienden en meewerken op het thuisbedrijf.

Manager klantenservice

Peter Kuiper (58)

Woonplaats

Oosterbeek

Wat heb je hiervoor gedaan?

Hiervoor was ik Teamleider Retail Winkel Support bij Bart's Retail (servicekantoor Bakker Bart). Als opleiding heb ik - lang geleden - de hbo gedaan.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Ik heb altijd sympathie gehad voor het boerenbedrijf en nu kwam deze hele fijne functie voorbij.

Wat spreekt je aan in je functie?

Samen met een team een prestatie neerzetten die merkbaar gewaardeerd wordt door klanten. Dat is het mooiste wat er is!

Wat doe je in je vrije tijd?

Lezen over geschiedenis en ruimtevaart, motorrijden, de klassieke Citroën DS, films kijken, uitgebreid koken en het tot mij nemen van de begeleidende spirituele versnaperingen.

Adviseur bedrijfsontwikkeling

Lieke Westerveld (22)

Woonplaats

Azewijn

Wat heb je hiervoor gedaan?

In het najaar ben ik geslaagd voor de bachelor-opleiding Dier- en veehouderij in Dronten. Ik ben acht jaar werkzaam op een zeugenbedrijf met 1.850 zeugen en help mee op verschillende melkveebedrijven waaronder een vast melkadres bij een bedrijf met 100 koeien.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Ik was vrijwilliger op een fokveeshow en kwam mijn huidige collega tegen. Hij vroeg mij in

eerste instantie of ik tijdelijk kon bijspringen, ik was direct enthousiast!

Wat spreekt je aan in je functie?

Het verdiepen in de complexe regelgeving en boeren daarbij ondersteunen is uitdagend en waardevol. Het staat dicht bij de praktijk en is daarmee ook goed te combineren. Ik mag veel leren van mijn collega's die uitgebreide ervaring hebben.

Wat doe je in je vrije tijd?

Ik zing graag. Ook keuringen en jureren van kalveren vind ik leuk. Daarnaast heb ik veel losse hobby's; ik probeer graag dingen uit.

Vacatures bij AR

We hebben een aantal interessante vacatures bij AR. Dus wil je ook werken in de mooiste sector van Nederland? Kijk dan gauw of er iets bij zit voor je.

- Verkoopleider herkauwers
- Productmanager ruwvoertelt
- Productmanager paard
- ICT-specialist
- Medewerker verkoopadministratie en voorraadbeheer
- Hoofd nutritie
- Chauffeurs bulkwagen
- Specialist geitenhouderij
- Commercieel specialist legpluimvee
- Operators
- Commercieel medewerker klantenservice

Scan de QR-code voor meer informatie over onze vacatures of ga naar argroep.nl/vacature

Uitgelicht: operator Barneveld

Heb jij gevoel voor techniek en steek je graag de handen uit de mouwen? Dan is de functie van operator iets voor jou! Voor onze moderne pluimveevoerfabriek in Barneveld zijn we op zoek naar operators. Je werkt in een hecht team van vijf operators. Samen heb je de drive om het beste voer te maken en zorg je ervoor dat de fabriek op rolletjes loopt.

Districtsvergaderingen: wat bepaalt jouw koers?

Wijzigingen districtsraad

Tijdens de districtsvergaderingen in maart werden de volgende vijf leden voor een nieuwe zittingstermijn herkozen:

- Heimen van Diest uit Biddinghuizen (district Noord)
- Arjan Gerritsen uit De Glind (district Noord)
- Marjan van de Vis uit Voorthuizen (district Noord)
- Harry van Beusichem uit Kapel-Avezaath (district Midden)
- Henk van Zandwijk uit Herwijnen (district Zuid)

Aftredend en niet herkiesbaar waren:

- Leanna Kooloos-Lagerweij uit De Glind (district Noord)
- Klaas Mijnheer uit Rouveen (district Noord)
- Johan Zijderveld uit Zeewolde (district Noord)
- Paul Schouten uit Doorwerth (district Midden)
- Bennie Lendering uit Wehl (district Oost)

Rol districtsraad

De districtsraad wordt gevormd door de leden van de vier districtsbesturen van AR.

De districtsraad vormt een belangrijke schakel tussen de leden en het bestuur. De districtsraad werkt aan ledenbetrokkenheid en geeft het bestuur advies over alles wat de coöperatie raakt.

In maart bezochten ruim honderd leden onze vier districtsvergaderingen. Tijdens deze vergaderingen werden de leden uitgebreid geïnformeerd over de jaarcijfers en actualiteiten van AR.

Ook gingen bestuur en directie met de leden in gesprek over keuzes maken op het boerenbedrijf. Wat bepaalt jouw koers? Zijn keuzes operationeel of strategisch gedreven, met welke investeringen moet je rekening houden en kun je met andere keuzes meer geld verdienen? Aan de hand van drie inspirerende ledenfilmpjes waarin varkenshouder Wim Meerdink, fruitteler en rundveehouder Sven Wiggelo en varkenshouder en biologisch vleespluimveehouder Sander van Leeuwen hun bedrijfskeuzes toelichtten, werd van gedachten gewisseld over mogelijkheden en kansen. Dit leverde mooie inzichten en discussies op.

Nieuwe districtsraadsleden:

Omdat het district Noord dit jaar teruggaat van negen naar zeven vertegenwoordigers wordt er slechts één vacature ingevuld. **Rick Ruitenbergh**, varkenshouder uit Giethoorn is benoemd als lid van het districtsbestuur Noord.

Het districtsbestuur Zuid wordt uitgebreid van vijf naar zeven leden. **Bert Kuijpers**, akkerbouwer uit Batenburg is benoemd als zesde lid van het districtsbestuur Zuid. Besloten is om de zevende vacature in 2026 in te vullen.

In district Midden is **Arnoud Mulder** benoemd als nieuw districtsraadslid. Hij is rundvee-, varkens- en pluimveehouder in Woudenberg.

In district Oost is **Laura Schrijver**, pluimveehouder uit Lemelerveld, benoemd als districtsraadslid.

Kennismaken met Kimberley Van Kan

Specialist AR Paard

Tussen de glooiende heuvels van Zuid-Limburg woont Kimberley (30 jaar), samen met haar partner Bas, hun hond en twee shetlandpony's. Het dorp waar ze ook is opgegroeid, is nu haar uitvalsbasis als specialist paardenhouderij.

Kleine aanpassingen

Kimberley bezoekt dagelijks paardenhouders: van maneges tot sportstallen, van fokkers tot pensionstallen. Ze helpt hen met uiteenlopende vraagstukken over voermanagement, wetgeving en de inzetbaarheid van paarden. Ze kijkt wat zij met haar kennis als specialist en de producten van AR Paard voor de paardenhouder kan betekenen. "Wat ik mooi vind, is dat ik iets kan betekenen voor iedereen. Voor de shetlandponyfokker om de hoek, maar ook voor een olympische ruiter. Iedereen telt mee, mens én paard. Het is prachtig om te zien hoe je, met kleine aanpassingen in voer of management, het welzijn van het paard en het resultaat voor de ondernemer kunt verbeteren."

Passie voor paarden

Omdat 'werken met paarden' haar werd afgeraden, koos Kimberley voor een studie bedrijfskunde. Ze wilde het personeelswerk in. Maar toen haar pony ernstig ziek werd en wekenlang in een paardenkliniek verbleef, bedacht ze zich. "Ik zag daar al die meiden fulltime met paarden bezig zijn. Toen wist ik: dit is wat ik wil." Ze ging op zoek naar een manier om haar passie voor paarden te combineren met haar opleiding. Via een afstudeerstage bij een bedrijf in de paardensector kwam ze terecht in de marketing, maar haar hart lag in de buitendienst. "Ik werk veel liever met mensen en paarden dan achter een computer." Een vriendin wees haar op de vacature bij AR Paard. Niet veel later begon ze aan een traineeship. "Ik heb in ongeveer vijf maanden alle afdelingen van AR leren kennen. Inmiddels werk

ik al ruim vier jaar als specialist in de buitendienst."

Droombaan

Wat Kimberley het meest aanspreekt in haar werk, is de afwisseling. "Geen dag is hetzelfde. Ik bezoek verschillende bedrijven, met allemaal hun eigen type paarden en mensen." Ze vindt het mooi dat mensen haar in vertrouwen nemen, soms zelfs in hun privéleven, en dat ze echt verschil kan maken. "Ik word er blij van als ondernemers enthousiast zijn omdat hun paarden beter in hun vel zitten, of omdat iets wat we hebben aangepast echt werkt. Daar doe ik het voor." Bij AR voelt ze zich helemaal op haar plek. "Ik krijg veel vrijheid en werk met verschillende ondernemers en specialisten. We overleggen met paardenartsen, hoefsmeden, trainers: iedereen die betrokken is bij het welzijn van het paard. Dit is echt mijn droombaan!"

Uitdagingen in de paardenhouderij

Kimberley vertelt welke uitdagingen ze tegenkomt: "De kwaliteit van ruwvoer is de laatste jaren verminderd. Er is tegenwoordig meer kennis nodig om paarden goed te voeren. Het personeelstekort in de sector heeft daarnaast impact op het voermanagement. En in Zuid-Limburg spelen grenskwesties mee, zoals verschillen in btw-tarieven."

Groei in België

Op de vraag waar ze het meest trots op is, antwoordt Kimberley zonder twijfel: "Op de geboekte resultaten. Kleine aanpassingen kunnen echt helpen." Ook op de groei in België is ze trots: "We zijn pas vier jaar actief in België, maar we hebben nu al twee jaar op rij de kampioenen geleverd op de hengstenkeuring van het grootste Belgische stamboek BBP. Die paarden zijn klaargemaakt met onze producten. Dat voelt als een erkenning."

Als specialist paardenhouderij zet Kimberley zich in voor het welzijn van paarden en de bedrijfsvoering van de ondernemers. Vanuit Zuid-Limburg is ze actief in Nederland, België en Duitsland.

Wist je dat...

Kimberley nu als specialist over de vloer komt bij twee paardenhouders waar ze als vijfjarig meisje haar allereerste paardrijlessen kreeg? Toen zat ze daar nog op een pony, nu adviseert ze er als professional. Zo is haar passie uitgegroeid tot haar beroep.

Voorspelbaar resultaat door **samenspel** **binnen AR**

Voer waarmee topprestaties geleverd worden, komt niet zomaar uit de fabriek rollen. Hiervoor is een nauw samenspel nodig tussen de afdelingen nutritie, productie, kwaliteit en de buitendienst.

Deze vier pijlers vormen de ruggengraat van een efficiënte, duurzame en winstgevende voerproductie. Maar uiteindelijk draait alles om één ding: een tevreden klant. En meestal betekent dit: producten van hoge kwaliteit, een betrouwbare levering en transparantie over de herkomst en samenstelling. Kortom: een voorspelbaar resultaat. Om dit te bereiken heeft iedere afdeling zijn eigen - onmisbare - rol. In dit artikel lees je hoe iedere afdeling bijdraagt aan passend voer van hoge kwaliteit en tegen de juiste prijs.

1. Nutritie: de basis van productkwaliteit

Nutritie richt zich op de samenstelling van voeders, wat direct invloed heeft op de gezondheid en prestaties van de

dieren. Voeding is niet alleen bepalend voor de groei, maar ook voor de kwaliteit van melk, vlees of eieren.

Wat is hierin belangrijk?

- **Voedingswaarde:** voedzame producten met een bewezen werking.
- **Gezondheid en duurzaamheid:** producten die bijdragen aan de gezondheid en die duurzaam geproduceerd zijn.
- **Transparantie:** inzicht in de herkomst en samenstelling van het voer.

2. Productie: efficiëntie en betrouwbaarheid

Onze productie zet de nutritionele plannen om in voer. Dit betekent dat grondstoffen op de juiste manier verwerkt en gecombineerd moeten worden om

een consistent en kwalitatief eindproduct te realiseren.

Wat is hierin belangrijk?

- **Beschikbaarheid en continuïteit:** erop kunnen vertrouwen dat producten altijd leverbaar zijn.
- **Consistentie:** een product moet elke keer dezelfde kwaliteit en eigenschappen hebben.
- **Efficiënte en duurzame productie:** milieuvriendelijke en maatschappelijk verantwoorde productieprocessen worden gewaardeerd.

3. Kwaliteit: waarborging en vertrouwen

De kwaliteitsafdeling bewaakt de normen binnen het bedrijf. Ze zorgen ervoor dat zowel de wettelijke als de interne eisen worden nageleefd en dat onze afnemers producten ontvangen die voldoen aan hun verwachtingen.

Wat is hierin belangrijk?

- **Voedselveiligheid:** 100% zekerheid dat producten veilig zijn.
- **Certificeringen en keurmerken:** officiële kwaliteitslabels benadrukken de betrouwbaarheid van een merk of product.
- **Constante verbetering:** veehouders waarderen bedrijven die blijven innoveren en kwaliteit hoog in het vaandel hebben staan.

4. Buitendienst: de schakel met de klant

De buitendienst, oftewel ons team van voerspecialisten, vormt de verbinding tussen AR en de veehouder. Ze brengen de behoeften van de afnemers over naar AR en de productvoordelen naar de klant.

Wat is hierin belangrijk?

- **Duidelijke communicatie:** heldere en eerlijke informatie over producten.
- **Goede service en ondersteuning:** een snelle en deskundige reactie op vragen of problemen.

- **Maatwerk en flexibiliteit:** meedenken over en inspelen op specifieke klantbehoeften.

Rol van soortelijk gewicht, hardheid en gruis

Voor een optimale voerkwaliteit zijn de technische parameters - soortelijk gewicht, hardheid en gruis - van belang. Door onze afdelingen nauw samen te laten werken zorgen we ervoor dat deze technische parameters optimaal zijn:

- Soortelijk gewicht van voer of voedingsproducten beïnvloedt de dosering en het transport. Een afwijkend soortelijk gewicht kan problemen veroorzaken bij automatische voedersystemen. Ook voor de opslag bij de veehouder is het soortelijk gewicht van belang. De afdeling kwaliteit controleert het soortelijk gewicht.
- Hardheid speelt een rol bij de opname en verteerbaarheid van het product. Voeer dat te zacht is kan sneller afbrokkelen, voer dat te hard is kan moeilijk opneembaar zijn. De hardheid

moet goed worden afgestemd om breuk en stofvorming tijdens het transport te minimaliseren.

- Gruis is ongewenst omdat het verlies veroorzaakt en kan leiden tot selectief eetgedrag bij dieren. Gruis kan geminimaliseerd worden door optimale pers- en granulatieprocessen. De mate van gruis moet binnen acceptabele grenzen blijven om verlies en kwaliteitsvermindering te voorkomen.

Samenwerking zie je terug in de stal

Nutritie, productie, kwaliteit en de buitendienst zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een efficiënte samenwerking tussen deze afdelingen is essentieel voor de uiteindelijke prestaties in de stal en het welzijn van de dieren.

Eelco van de Hoef

innovatiemanager varkens
06-50235373
e.vandehoef@argroep.nl

Topprestaties bij vleesvarkens en zeugen beloond met AR Varkensaward

Varkenshouders waar het is gelukt om een jaar lang stabiel en goed te presteren met voeders en adviezen van AR worden in het zonnetje gezet met een AR Varkensaward.

In de varkenshouderij zijn de prestaties van zowel vleesvarkens als zeugen essentieel voor een rendabele bedrijfsvoering. Door continue verbeteringen in genetica, voeding en management worden de resultaten steeds verder geoptimaliseerd.

Sterke prestaties bij vleesvarkens

De groei en voederconversie bij vleesvarkens zijn belangrijke prestatie-indicatoren. Moderne vleesvarkens bereiken een groei van 850 tot 1.000 gram per dag, met een voederconversie van ongeveer 2,5 kg voer per kilogram groei. Opvallend is

dat 20% van de AR-kanten zelfs een groei van meer dan 1.000 gram per dag realiseert. Daarnaast ligt de gemiddelde voederconversie van AR-vleesvarkenshouders 8% lager dan het landelijk gemiddelde.

Gezond hARd groeien

We merken dat ons Gezond hARd groeien-concept bijdraagt aan deze prachtige prestaties. Dit concept richt zich op een optimale combinatie van voeding, gezondheid en management, waardoor vleesvarkens niet alleen snel, maar ook op een gezonde en efficiënte manier groeien. Dit leidt tot een hogere voerbenutting, betere karkaskwaliteit en een duurzamere productie. De resultaten laten zien hoe AR-kanten met de juiste aanpak topprestaties neerzetten!

Vitalere zeugen en biggen

Ook de AR-zeugenouders laten indrukwekkende resultaten zien. Ze behalen structureel een hogere bigoverleving in de kraamstal. Ook verloopt het afbigproces duidelijk vlotter dan gemiddeld in Nederland. De Structo Zeugenvoeders van AR spelen hierin een belangrijke rol. Dit voer draagt eraan bij dat de zeugen vitaler zijn, langere tijd productief blijven en sterkere biggen voortbrengen. Een vitale zeug betekent minder uitval, een betere melkproductie en een hogere vruchtbaarheid, wat leidt tot gezondere en vitalere biggen.

Vleesvarkens
E. en A. van Drie vof Nijkerk
Van Kessel B.V. Lunteren
W. van Ee Lunteren
V.O.F. Tijmens Achterveld
Polderknor B.V. Finsterwolde
Landbouwbedrijf Baake Enschede
J.G.B. Messing en T.E.H.M. Westerveld Azewijn
Maatschap K. Mijnheer en J.H. Mijnheer-Veerman Rouveen
Van den Berg - Klein Winkel Ruurlo
Maatschap G.J. van Weelden en E.H. Klop Hellouw
Vof Grandia Hoeve Geldermalsen
Veldhorst Varkenshouderij B.V. (stal Van den Broek) Scherpenzeel
Mts Braafhart Bennekom
Vleesvarkenshouderij Messing Toldijk
Mts. H.D. en G. Lekkerkerker Montfoort
Maatschap Vronik C.S. Haastrecht
Mts. R. van der Knaap en G.W. van der Knaap-Geijtenbeek Woudenberg
Firma Gebr Korevaar Brandwijk
Maatschap Lubbers Wehl
A.T.C.J. Leijser Angeren
L.B.A. Steenbreker Kilder
N.J.B. Steenbreker Wehl
G.W.M. Kraaijevanger Wehl
A.H.M. Tenhagen Varkenshouderij Neede
Maatschap Nonkes Erf Daarlerveen
Firma Teunissen Wehl
Mts Vosman Raalte
Varkensbedrijf Bongers Doetinchem

Verwerkt dierlijk eiwit

Voor de toekomst liggen er mooie kansen om met verwerkt dierlijk eiwit de prestaties verder te optimaliseren. Verwerkt dierlijk eiwit zorgt voor een verbetering van de voerbenutting en draagt bij aan de gezondheid van de dieren. Het is goed verteerbaar en sluit naadloos aan op de voedingsbehoefte van zowel vleesvarkens, biggen als zeugen. Kortom: met verwerkt dierlijk eiwit kan de groei verder worden geoptimaliseerd, kan de voederconversie nog efficiënter worden en kunnen biggen nog vitaler opgroeien.

Conclusie

Door een combinatie van genetische selectie, verbeterde huisvesting en nauwkeurige voermanagementstrategieën worden de prestaties van vleesvarkens en zeugen continu verbeterd. Met innovaties zoals verwerkt dierlijk eiwit (gecombineerd met CCM) liggen er nog meer kansen voor de toekomst.

Gefeliciteerd aan alle AR-kanten die deze uitzonderlijke resultaten hebben behaald: een geweldige prestatie waar jullie trots op mogen zijn!

Eelco van de Hoef
 innovatiemanager varkens
 06-50235373
 e.vandehoef@argroep.nl

Zeugen
Landbouwbedrijf Baake Enschede
Maatschap K. Mijnheer en J.H. Mijnheer-Veerman Rouveen
J. Hardeman Bennekom
Vof E.C. en H.G. Jochimsen Bennekom
H. van Leeuwen Dreumel
Ruitenbergh B.V. Giethoorn
Varkenshouderij Wikkerink B.V. Sinderen
J.J. Versteeg Vasse
J.A.A. Tilleman Herveld
Denkavit Voorthuizen
Mts. R. van der Knaap en G.W. van der Knaap-Geijtenbeek Woudenberg
Vargis B.V. Hooge Mierde
Vof Steenbreker Zevenaar
Heideklomp B.V. Moergestel
Vof Straatman-Klunder Wilp
H.F. van Veldhuizen Wijnbergen
Varkensbedrijf Bongers Doetinchem
Firma Teunissen Wehl
Agrarisch bedrijf Ter Huurne B.V. Hengevelde

Op een rijtje: de nieuwe eisen van Beter Leven keurmerk 1 ster

Sinds 1 januari 2025 gelden er strengere eisen voor het Beter Leven keurmerk 1 ster. Hoewel dit lastig lijkt, kun je soms met simpele aanpassingen al voldoen aan de nieuwe eisen. Op de foto's zie je hoe onze klanten dit in de praktijk hebben gebracht.

Meer daglicht in de stallen

Een van de belangrijkste wijzigingen is de verplichte daglichttoetreding. Stallen moeten nu voorzien zijn van:

- Ramen in de wand (minimaal 2% van het vloeroppervlak) of
- Lichtinval via het dak (minimaal 1%) of
- Lichtkokers (minimaal 0,5%).

Veel klanten hebben extra ramen of lichtstraten geïnstalleerd, waardoor de stallen lichter en aangenamer zijn geworden voor de dieren (zie foto's voor voorbeelden).

Ruimere huisvesting en grotere groepen

Zeugen en vleesvarkens moeten in grotere groepen worden gehouden met specifieke eisen voor de oppervlakte per dier. Om extra ruimte te creëren zijn sommige stallen opnieuw ingedeeld.

- Groepen moeten bestaan uit minimaal twintig dieren.
- De benodigde ruimte per dier varieert afhankelijk van de groepsgrootte.

Bij onze klanten zien we slimme oplossingen om hieraan te voldoen, zoals bredere doorgangen en een efficiëntere indeling van de stal (zie foto's).

Verbeteringen in voeding en hygiëne

- **Voerligboxen voor dragende zeugen** zijn niet langer toegestaan. Veel bedrijven hebben alternatieve voersystemen geïmplementeerd.
- **Meer vreetplaatsen:** voor vleesvarkens is het aantal vreetplaatsen verhoogd naar één per acht dieren. Dit heeft geleid tot bredere en efficiëntere voersystemen.
- **Strengere hygiëne-eisen:** per 2025 moet er een hygiënesluis met douche aanwezig zijn.

Comfort en bewegingsruimte

- Veel klanten hebben extra ruimte gecreëerd in de kraamstallen, zodat biggen vrij kunnen rondlopen.
- Er zijn aanpassingen gedaan aan de mestplaatsen, zodat deze stroever zijn en de varkens meer grip hebben.

Dankzij de verbeteringen voldoen deze klanten niet alleen aan de nieuwe eisen, maar hebben ze ook het dierenwelzijn in hun stallen aanzienlijk verhoogd.

daglicht - lichtplaat

daglicht - lichtkoepels

daglicht - ramen in de muur

groepshokken bij vleesvarkens

groepshokken bij zeugen

Eelco van de Hoef
innovatiemanager varkens
06-50235373
e.vandehoef@argroep.nl

Reportage

Duurzaam en circulair beter voor varken, natuur en boer

“Beter voor varken, natuur en boer”, staat op een bord naast de oprit. Met duurzaam en circulair werken geven de familie Ter Huurne en haar medewerkers hier invulling aan. Duurzaam onder andere door een lage uitval van zeugen en circulair door het voeren van bijproducten uit de voedingsindustrie. Hierbij houden ze de zeugen volgens 1 ster van het Beter Leven keurmerk.

De broers Thijs (43) en Jos (38) ter Huurne namen het gemengde bedrijf in het Twentse Hengevelde over van hun ouders Karel (69) en Marian (68). Thijs houdt zich volledig bezig met de varkenshouderij. Jos doet hoofdzakelijk de melkveehouderij en insemineert samen met zijn vader de zeugen. Moeder Marian verzorgt een deel van

de boekhouding. “Zonder onze medewerkers zouden we het niet redden”, benadrukt Thijs.

Van hun 4,5 fte werkt één medewerker volledig voor de melkveehouderij en werken de anderen voor de varkenshouderij. Die omvat 1.250 vermeerderingszeugen plus 290 gelten voor eigen aanfok. Er zijn 200 melkkoeien die door robots worden gemolken. Het bedrijf heeft 108 hectare land in eigendom waarvan 43 hectare in Groningen.

Alternierend systeem

De fokzeugen komen voort uit een rotatiekruising van de York-zeugenlijn en het Noors Landvarken. Voor de vermeerdering worden ze geïnsemineerd met sperma van een Tempo-beer. De biggen gaan naar vleesvarkenshouders die ook deelnemen aan het programma Beter voor Natuur & Boer van Albert Heijn. Het bedrijf hanteert een alternierend systeem. Tien keer achter elkaar wordt om de week gespeend op maandag. De zeugen voor eigen aanfok met een Noors Landvarken als vader worden dan geïnsemineerd met sperma van een York-Z-beer. Na deze twintig weken wordt tien keer om de week gespeend op donderdag. Dan worden de zeugen voor eigen aanfok met een York-Z-beer als vader geïnsemineerd met sperma van een Noors Landvarken-beer. Daarna begint weer een nieuwe cyclus van spenen op maandag.

Als er met een zeug iets aan de hand is ondernemen we direct actie.

Zeugen selecteren voor eigen aanfok

Voor de eigen aanfok selecteert Thijs elke twee weken voor het spenen de beste vijf zeugen in het kraamhok. Hij kijkt daarbij onder andere naar het aantal levend geboren biggen, hun grootte, uniformiteit en het grootbrengend vermogen van de zeug. Biggen en zeug moeten minimaal 16 spenen hebben. Gemiddeld hebben de zeugen nu 16,5 spenen. De beste dertig biggen van de vijf geselecteerde zeugen krijgen een blik in een oor. Wanneer hun toomgenoten als vleesbiggen worden afgeleverd, selecteert Thijs de beste 27 van de 30 geblikte biggen. Deze 27 gaan naar een opfokafdeling. Een specialist van Topigs Norsvin keurt de gelten voordat ze de eerste keer worden geïnsemineerd. Thijs: "Niet voor de fokkerij goedgekeurde gelten gaan meteen naar een slachthuis, net als uitgeselecteerde zeugen en probleembiggen. Ze aanhouden om ze op gewicht te brengen past niet in onze bedrijfsvoering." Ongeveer eens per jaar bij insemineren en werpen weegt het bedrijf gelten en meet hun spek- en spierdikte om te zien of de ontwikkeling goed is. "Meten is weten", aldus Thijs.

Lage uitval

Het gemiddeld cyclusnummer van de zeugen is met 3,9 gelijk aan het Nederlands gemiddelde, maar de uitval is met 2,5 procent laag. In het begin van de dracht verblijven de zeugen met 24 in een groep. Na acht weken dracht komen ze met 50 in een groep. Elke dag kijkt iemand bij het voeren of de zeugen aan de lange trog komen. "We letten scherp op of er met een zeug iets aan de hand is. Is ze goed te behandelen dan doen we dat gelijk, anders gaat ze meteen weg", vertelt Thijs. "We leveren liever aan de slager dan aan de destructor." Ook de te zware zeugen gaan weg. Thijs: "Zwaardere zeugen hebben vaker problemen met het beenwerk en last van warmte. Vaak worden ze minder goed drachtig of krijgen ze kleinere en minder uniforme tomen." Om dat te voorkomen worden die zeugen al in de kraamstal enkele keren per dag gekoeld met een zachte waterstraal van een hogedrukspuit.

Brijvoer

Karel ter Huurne begon dertig jaar geleden met het voeren van brij. Aanleiding was het positieve effect van CCM op de gezondheid van varkens en de gunstige prijs van bijproducten. Behalve de zeugen in het begin van de dracht en de biggen in de kraamstal krijgen alle varkens brij. Thijs: "We werken secuur om schimmel en bederf te voorkomen en wisselen weinig producten. We willen de smaak van het voer lekker en constant houden. Een voordeel van brij is ook dat de varkens bij warm weer meer vocht opnemen in vergelijking met droogvoer."

Vezels en structuur

CCM vormt de basis van het rantsoen, aangevuld met restmelk uit een zuivelfabriek, een specifieke stroom zetmeelrijke aardappelstoomschillen en dun tarwezetmeel. Bijproducten bevatten vaak weinig vezels en structuur. Ter Huurne compenseert dat met voor elke diergroep een speciaal aanvullend mengvoer van AR. Het aandeel aanvullend mengvoer in de brij varieert van 83 procent bij de jongste biggen tot 58 procent bij jonge opfokgelten. Thijs: "AR levert goed voer. Ze hebben veel kennis en ervaring met CCM en met bijproducten." AR-nutritionist Rob Schurink bezoekt het bedrijf en ontvangt overzichten van de technische resultaten. Op basis daarvan en de gehalten van de CCM en de bijproducten adviseert de AR-nutritionist eventueel de rantsoenen bij te stellen of past hij het aanvullend voer aan. Thijs: "We zijn heel content met Rob en met AR."

Technische resultaten

Levend geboren biggen per zeug per worp	15,9
Doodgeboren biggen per zeug per worp	1,1
Gespeende biggen per zeug per worp	14,3
Uitval biggen in de kraamstal (%)	10,2
Gespeende biggen per zeug per jaar	35,2

Gemengd bedrijf Ter Huurne

Wie: familie Ter Huurne

Wat: varkens- en melkveehouderij

Waar: Hengevelde

Grootte: 108 ha waarvan 43 ha in Groningen

Veestapel: 1.250 vermeerderingszeugen plus 290 gelten voor eigen aanfok en 200 melkkoeien

Column

Een andere wind voelbaar?,,

Langzaamaan beginnen de economische wetten door te dringen in politiek Den Haag. Als de politiek het de agrarische sector steeds lastiger maakt, neemt het aanbod af en gaan de voedselprijzen stijgen.

Dit leidt tot inflatie en onrust in de maatschappij. Recent moest EU-landbouwcommissaris Hanssen dit komen uitleggen aan politiek Den Haag. Er is echter nog een lange weg te gaan voordat dit resulteert in een beleidswijziging. De huidige ministeries lijken van nature weerstand te hebben tegen productiviteit. Alsmaar productieve landbouwgrond opofferen voor de herinrichting van het landschap kost én veel geld én het verlaagt onze productiviteit. Dat veranderd krijgen is een ware uitdaging.

Nu erkend wordt dat we in Europa minder afhankelijk moeten worden, is een eerste stap het veiligstellen van de eigen voedselvoorziening. Historisch gezien leidt een tekort aan voedsel altijd tot onrust in de maatschappij en dat kunnen we ons met 'vrienden' als Trump, Poetin en Xi Jinping niet veroorloven. Deze nieuwe realiteit biedt kansen voor onze sector. Productiviteit is niet langer een misdaad, maar een kans.

Daarbij speelt ook nog de stikstofcrisis. De centrale vraag is of het huidige kabinet hier een oplossing voor kan vinden. Gezien de patstelling die is ontstaan zullen voor- en tegenstanders elkaar nooit gaan vinden en kan er alleen een oplossing komen door harde noten te kraken en minder ideologisch te werk te gaan. Gezond boerenverstand is er nodig.

Ondertussen zien we dat het de verschillende sectoren best goed gaat, met een betere balans tussen kosten en opbrengsten. Met name de bewustwording onder jongeren dat gezonde voeding voldoende hoogwaardige eiwitten moet bevatten, speelt de dierlijke sectoren in de kaart. Stap een supermarkt binnen en dan zie je dat hoogwaardig eiwit of proteïne hot is. Naast vlees worden ook zuivel en eieren aangeprezen. Om al die gezonde eiwitten aan te kunnen bieden is er wel voldoende stikstof en fosfaat nodig voor de bemesting van de gewassen om de kringloop te versterken. Het is belangrijk dat politiek Den Haag dit gaat erkennen.

**Productiviteit is niet langer
een misdaad maar een kans.**

Al met al is dit wel een heel andere wind dan we de laatste jaren hebben gevoeld. Nu is het de kunst om hier op een goede manier op in spelen, zonder dat het extra weerstand oproept. Ook op basis van een dierwaardige dierhouderij kunnen we de productiviteit verhogen en de saldo's laten stijgen. Dat als basis maakt de agrarische sector krachtig en toekomstbestendig. Met de wind in de zeilen is het goed varen.

Johan Schuttert

Commercieel directeur

Van begin tot eind een goede eikwaliteit

Leghennen worden steeds langer aangehouden, onder andere door genetische vooruitgang en beter management. Veel koppels witte leghennen worden al minimaal 100 weken gehouden, maar 110 weken komt ook al regelmatig voor. Er zijn zelfs al koppels bruine leghennen die 100 weken worden.

Bij ouder wordende koppels is de eikwaliteit een aandachtspunt. Het is belangrijk om alle management- en voedingsmaatregelen in te zetten om de eikwaliteit op latere leeftijd goed te houden.

Zo werkt het schaalvormingsproces

Om met het management in te kunnen spelen op de vorming van het ei is het goed om te weten hoe het proces van schaalvorming werkt. Het leggen van het ei begint met de eisprong. Een uur nadat het vorige ei is gelegd, vindt de eisprong plaats. Vijf uur na de eisprong begint het schaalvormingsproces dat ongeveer achttien uur duurt. In de praktijk betekent dit dat de laatste zes tot acht uur van de dag en de volledige nachtperiode gebruikt worden voor de schaalvorming. Tijdens dit schaalvormingsproces moet de hen het

calcium uit het voer en/of uit het bot halen. Het is het meest efficiënt als de hen het calcium direct via de voeding uit het bloed kan opnemen. Indirect via de botten kan ook, maar dit kost meer energie, is minder efficiënt en kost fosfor. Omdat de schaalvorming in de laatste zes tot acht uur van de dag plaatsvindt, is het belangrijk om in deze periode het meeste voer te verstrekken. De hen kan dan veel calcium opnemen en dat direct gebruiken voor de schaalvorming.

Zorg voor voldoende calcium

Door de goede legpersistentie krijgen veel koppels leghennen gedurende een langere periode of de gehele ronde fase 1-voer. Het calciumniveau in fase 1-voer is voldoende tot ongeveer 60 weken. Het is daarom belangrijk om vanaf 60 weken leeftijd de calciumbehoefte te berekenen en een schema te maken voor

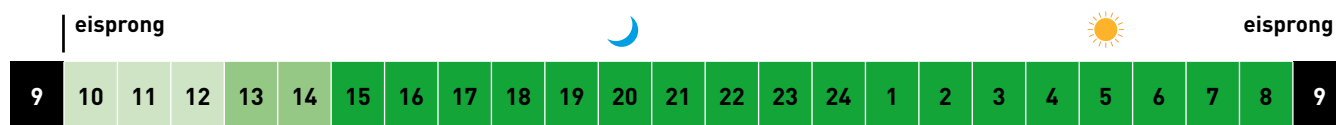
de hoeveelheid extra calcium die verstrekt moet worden. Zo zorg je ervoor dat de hen ook in de tweede helft van de legperiode voldoende calcium op kan nemen.

Let op de calciumbron

Om het calcium zoveel mogelijk direct in het ei vast te leggen, is het belangrijk om de dagelijkse agenda van de kip te kennen (zie schema). Het is wenselijk om in de periode dat de schaalvorming begint (zes uur voordat het licht uitgaat) voldoende en grove calcium te geven. Een grove kalkbron komt in de loop van de avond en nacht beschikbaar. Dat is het moment dat de kip het calcium nodig heeft. Zo kan het rechtstreeks in het ei vastgelegd worden.

Lees verder →

Dagelijkse agenda van de kip.

tijd (uur) →

Vorming wit
 Vorming vliezen
 Vorming eischaal

Vitamine D3

Vitamine D3 is essentieel voor een goede benutting van calcium en fosfor en speelt daardoor een belangrijke rol bij de schaalkwaliteit. Bij oudere hennen of hennen met een verminderde levergezondheid kan een slechte schaalkwaliteit gerelateerd zijn aan een verlaagde vitamine D3-activiteit. Het geven van een hydroxy D3-variant kan in dit geval de schaalkwaliteit verbeteren. In ons voer kunnen we een natuurlijke vitamine D3- bron inzetten als toevoeging. Ook hebben we producten die de opname van calcium in de darm verbeteren. Naast vitamine D3 spelen ook mineralen een belangrijke rol bij het schaalvormingsproces. Het gaat hierbij om magnesium, mangaan, zink en koper.

Belang van voertijden

Met name de voertijden zijn belangrijk om een goede schaalkwaliteit te realiseren. Het streven is om in de

laatste zes uur van de dag ongeveer 50% van het voer te verstrekken zodat er veel calcium beschikbaar is tijdens de schaalvormingsperiode. Verder kan het verstandig zijn om door middel van een gritdosator extra kalk aan het voer toe te voegen. Deze extra kalk is direct beschikbaar voor een goede schaalkwaliteit. Dit kan ook door middel van splitfeeding. Er wordt dan een ochtendvoer gegeven met weinig calcium en aan het eind van de dag een voer met veel calcium. Voor een optimale inzet van de gritdosator of splitfeeding denkt je specialist graag met je mee.

Controleer eikwaliteit

In het kwaliteitsrapport van het pakstation staat de breuksterkte of het percentage haarscheuren. Je kunt ook zelf de schaalkwaliteit controleren met een schouwlamp of breuksterktometer. Beide apparaten heeft AR beschikbaar. Met behulp van een elektronisch ei

van AR kun je het eiertransport opnieuw afstellen om zo het percentage haarscheuren te verminderen.

Ken je kippen

Het kennen van de dagelijkse agenda van de leggen helpt je om een goede eikwaliteit te realiseren. Maak daarbij gebruik van de verschillende kalkbronnen die AR beschikbaar heeft naast de toevoegingen die de schaalkwaliteit op een positieve manier kunnen beïnvloeden. Je specialist denkt graag met je mee om samen een plan te maken om de eikwaliteit tot de laatste dag goed te houden.

Jan van Os
specialist pluimvee
06-29508351
j.vanos@argroep.nl

Benut de genetische potentie met verwerkt dierlijk eiwit

Kan het uit om dieren lang te houden? De genetici van de verschillende pluimveerassen geven aan dat de legpersistentie steeds beter wordt. De piek-productie zal niet veel hoger worden maar wel langer doorgaan.

De zuivere lijnen leggen op 100 weken leeftijd al boven de 90% (eerste legkoppels behalen dit ook al). Qua potentie mogen we uitgaan van 1,5 ei poh per jaar extra. Om hennen lang te kunnen houden zijn de volgende punten van belang:

1. Maximale productie bij goede eierprijs

Hier heb je als pluimveehouder zelf invloed op. Afhankelijk van de afspraken over de eierprijs kun je bepalen wanneer je hennen opzet en hoe oud je ze laat worden.

2. Minimale uitval

Om hennen oud te laten worden is het van belang dat de uitval vooral in het eerste deel van de leg laag is om onderbezetting op het einde van het koppel te voorkomen.

3. Goede conditie van de hen

Met de juiste conditie bedoelen we dat de hen het juiste gewicht heeft zodat de hen in de tweede helft van de legperiode niet inteert. Daarnaast is een goed verenkleed belangrijk; hieraan zie je hoe de hen zich voelt en het zorgt ervoor dat hennen elkaar niet pikken.

4. Gewenste ei-gewicht

Het is belangrijk om te sturen op het ei-gewicht. Wanneer wil je welk gewicht behalen? Met welk ei-gewicht wordt het beste saldo gerealiseerd? Om hennen lang te kunnen houden moet het ei-gewicht niet te hoog worden. Zwaardere eieren aan het einde van de legperiode zorgen voor meer belasting van de dieren en dat leidt mogelijk tot meer uitval.

5. Eikwaliteit

Om hennen lang te houden is de eikwaliteit van belang. Genetisch zal de kwaliteit van de eieren verbeteren. Met de juiste maatregelen kun je ook op de eikwaliteit sturen (zie artikel op pagina 27).

Dierlijk eiwit als succesfactor

Verwerkt dierlijk eiwit draagt bij aan het benutten van de potentie van de hennen. In meerdere (recente) proeven wordt bevestigd dat de uitval cumulatief lager is wanneer de hennen pluimveevoer met verwerkt dierlijk eiwit krijgen. Door de afwezigheid van moeilijk verteerbare koolhydraten zorgt dierlijk eiwit voor een verbeterde darmgezondheid. Dit voorkomt vervolgens een ondereind waardoor er ook minder pikkerij

Hoera! Drie jaar verwerkt dierlijk eiwit in ons voer

Wat begon als een innovatieve stap is inmiddels een bewezen succes. Wat we terugzien bij de koppels leghennen die voer met verwerkt dierlijk krijgen:

- Minder uitval
- Een mooier, voller verenkleed
- Lagere voerkosten
- Meer eieren per opgezette hen
- Lagere wateropname
- Hennen die langer meegaan

Dit alles samen geeft het hoogste saldo bij jouw kippen. Meer weten? Ga naar argroep.nl/verwerkt-dierlijkeiwit

plaatsvindt in het koppel. Dit zie je terug in een beter verenkleed wat belangrijk is om hennen langer te kunnen houden.

Dierlijk eiwit in Structomix-voeders

Om dierlijk eiwit te kunnen verwerken is het van belang dat de structuur van het voer dat toelaat. Doordat wij al onze grondstoffen individueel bewerken is het mogelijk om dierlijk eiwit in het voer te verwerken zonder dat de structuurwaarden afwijken. Daarnaast maakt onze gespecialiseerde productielocatie in Barneveld het mogelijk om verwerkt dierlijk eiwit in het voer te verwerken. Hier wordt immers uitsluitend pluimveevoer geproduceerd.

Financieel voordeel

De toepassing van verwerkt dierlijk eiwit in GMO- en VLOG-voeders zorgt ervoor dat het voer per 100 kg goedkoper wordt. Daarnaast levert het technische voordelen op zoals meer eieren poh, door de lagere uitval in combinatie met een goede legpersistentie. Het langer kunnen houden van hennen zorgt voor extra financieel voordeel.

Henno van den Bruinhorst
verkoop leider pluimvee
06-55334277
h.vandenbruinhorst@argroep.nl

Gezonde geiten, meer melk: de kracht van Maxammon grain gerst

Kwalitatief hoogwaardig voer legt de basis voor de gezondheid en de productie van melkgeiten. Maxammon grain gerst heeft zich bewezen als een waardevolle en veilige aanvulling op het rantsoen van melkgeiten.

Wat is Maxammon grain gerst?

Geplette gerst vormt de basis voor Maxammon grain gerst. Deze gerst ondergaat een behandeling en wordt hierna ingekuuld. Hierdoor stijgt

het gehalte aan ruw eiwit (RE).

De inkuilreactie leidt tot een stijging van de pH, wat een bufferende werking in de pens geeft. Maxammon grain gerst bevat een unieke combinatie

van eiwitten, energie en vezels, die bijdragen aan een veilige vertering en een goede gezondheid en melkproductie van de melkgeiten.

De verse jonge melkgeiten bereiken makkelijker een hogere piekproductie en blijven daarbij goed op conditie.

Geitenhouder over Maxammon grain gerst

Dankzij Maxammon grain gerst in het rantsoen, is een jaarlijkse enting tegen Clostridium nu genoeg voor de melkgeiten.

Geitenhouder over Maxammon grain gerst

Voordelen van Maxammon grain gerst:

1. Betere penswerking

Maxammon grain gerst bevat veel langzame energie in de vorm van bestendig zetmeel. Mede dankzij het hoge eiwitgehalte (18%) zijn de eigenschappen van dit product vergelijkbaar met die van een eiwitrijk krachtvoer. Het hoge pH-niveau (gemiddeld 9) zorgt voor een bufferende werking in de pens van de geiten. Op het moment dat het eiwit van de Maxammon grain gerst in de pens vrijkomt, wordt de penswerking extra gestimuleerd. Dit heeft een positief effect op de voeropname, de vertering van het rantsoen en de melkproductie. Maxammon grain gerst is een goede vervanger van (dure) eiwitbronnen en is zeer geschikt om naast vers gras te voeren. Bovendien vult het graskuilen met een laag VEM en RE-gehalte goed aan.

2. Verhoogde gezondheid en vitaliteit

Gezonde geiten zijn productieve geiten. Maxammon grain gerst draagt bij aan de algehele gezondheid van melkgeiten door essentiële voedingsstoffen te leveren voor een sterk immuunsysteem en een goede penswerking. Door de betere penswerking en verbeterde vertering worden de

geiten sterker en vitaler, wat resulteert in een lagere ziektegevoeligheid en een langere levensduur.

3. Verbeterde melkproductie

Zeker in deze tijd van het jaar hebben (verse) melkgeiten een hoge energie-behoefte. Maxammon grain gerst bevat een uitgebalanceerde verhouding van energie, eiwit en ruwe celstof, wat zorgt voor een optimale energievoorziening. Dit heeft direct invloed op de melkproductie: de dieren kunnen makkelijker meer melk produceren met een betere vet- en eiwitverhouding.

Waardevolle aanvulling

Maxammon grain gerst is een waardevolle aanvulling op het rantsoen van geiten. De unieke eigenschappen helpen bij het verbeteren van de melkproductie, de gezondheid en de algehele vitaliteit van de dieren. Melkgeitenhouders kunnen profiteren van een hogere voerbenutting, betere vertering en een hoger voersaldo.

Benieuwd naar de mogelijkheden van Maxammon grain gerst voor jouw melkgeiten?

Neem contact op met ons geitenteam.

Fleur Kroone

specialist geiten
06-51515669
f.kroone@argroep.nl

Wichert Spijkerboer

specialist herkauwers
06-51343517
w.spijkerboer@argroep.nl

Sharon van Schaijk

nutritionist herkauwers
06-55696499
s.vanschaijk@argroep.nl

Vincent Leemreize

specialist herkauwers
06-8562643
v.leemreize@argroep.nl

Dierenarts aan het woord: de impact van blauwtong in de rundveehouderij

De Nederlandse veehouderij is in 2023 en 2024 hard geconfronteerd met de ernstige gevolgen van het blauwtongvirus. Wat is de verwachting voor komend jaar en wat kunnen melkveehouders doen om schade te beperken? Dierenarts Bert van Niejenhuis van Dierenartsengroep Rivierenland in Culemborg is duidelijk in zijn advies: enten.

De afgelopen jaren zag Van Niejenhuis bij het melkvee in zijn praktijk veel ellende door blauwtong: “Blaren op spenen, kapotte neuzen en wondjes in de bek, koorts, klauwproblemen, een forse daling van de melkproductie, een verhoogd aantal verwerpers en de geboorte van afwijkende kalveren. Op dit moment zien we bij het herstellende melkvee nog vooral klauwproblemen als gevolg van de virusinfectie. De economische schade is groot. En ik verwacht dit jaar dezelfde problemen.”

Enten

Daarom is het op dit moment, nu de knutten nog niet actief zijn, belangrijk om te enten voor een zekere bescherming tegen

het blauwtongvirus. “Op bedrijven waar geënt was, waren de symptomen duidelijk veel milder dan op bedrijven waar niet was geënt”, benadrukt Van Niejenhuis. Enten kan al vanaf één maand leeftijd. Het advies is twee keer enten met een tussentijd van 21 dagen. Drie weken na de tweede enting zijn de dieren optimaal beschermd. Tweede helft mei worden de knutten actief en kunnen infecties plaatsvinden. De entingen moeten ruim daarvoor zijn afgerond. Alternatieven om schade te voorkomen zijn er amper. “Knutten houden niet van wind. Zorg daarom voor flinke luchtcirculatie in de stal. Ook kan het gebruik van een insecticide met als werkzame stof deltamethrin het aantal knuttensteken en daarmee de kans op een blauwtonginfectie verminderen.”

Vaccins

Er zijn op dit moment drie merken vaccins op de markt. De praktijk van Van Niejenhuis maakt vooral gebruik van Bultavo 3. Hoewel het in Nederland niet wetenschappelijk is onderbouwd, heeft hij de indruk dat dit vaccin een iets betere bescherming biedt dan de andere twee, Syvazul BTV3 en Bluevac-3. Tussen bedrijven in zijn praktijk zag Niejenhuis grote verschillen in de gevolgen van een blauwtonginfectie. “We weten nog heel weinig over deze ziekte. Deze verschillen zijn voor ons niet helemaal verklaarbaar. De algehele weerstand, dus de afwezigheid van andere ziektes, wormen, en dergelijke, lijkt van belang te zijn voor het verschil in ernst van het ziektebeeld. Wel is bekend dat koeien enkele duizenden keren per dag door knutten gestoken kunnen worden. De besmettingsgraad van deze knutten kan verschil maken, net als de hoeveelheid virusdeeltjes die ze met elke prik overbrengen. Deze verschillen zorgen voor variatie in het aantal virusdeeltjes dat in de koe terechtkomt. We zien in gevoeligheid overigens geen verschil tussen koeienrassen.”

Antistoffen

Ook wanneer er vorig jaar veel blauwtongproblemen waren, adviseert Niejenhuis om dit jaar te enten. “Je weet niet of alle dieren met het virus in aanraking zijn geweest en evenmin of ze voldoende antistoffen hebben opgebouwd. We weten ook niet hoe lang de antistoffen bescherming bieden. Daarom moeten we met elkaar streven naar massa-immuniteit. Als iedereen zijn koeien vaccineert, is het waarschijnlijk dat er volgend jaar veel minder virus zal zijn. In 2008 is massaal tegen blauwtong geënt, waarna de ziekte jarenlang is weggebleven. Laten we hopen dat we dat met elkaar opnieuw kunnen realiseren.”

Tekst: Jollette van Eijden

100.000 kg melk

- **Trees 93**, Melkveehouderij Gijsbers Vof, Afferden
- **Kolland Johanna 680**, Mts. F.M. en G.C.T. Avezaat-van der Gun, Amerongen
- **Kolland Johanna 676**, Mts. F.M. en G.C.T. Avezaat-van der Gun, Amerongen
- **Delta Ninke**, Barendonk Holsteins Vof, Beers
- **Barendonk Wilma 329**, Barendonk Holsteins Vof, Beers
- **Seraphine 47**, Mts. J. en A. van Ginkel-Iglesias, Bennekom
- **VVH Katleen 2**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Telvira 206**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Jet Samura 136**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Bettie 50**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Iris 14**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Rena 7**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Feike 2**, Vof Nescio, Bleskensgraaf
- **Gloria 35**, Melkveebedrijf Krol Vof, Boekel
- **Anna 198**, Mts. Voorburg, Bunschoten-Spakenburg
- **Jeltje 216**, Mts. Hakkert, Buren
- **Sien 82**, N. de Raad, Culemborg
- **Wanda 146**, Melkveebedrijf Verduijn, Dodewaard
- **Gooyer Meent Brammie 81**, T.J. Buijs, Driebergen
- **Gooyer Meent Connie 74**, T.J. Buijs, Driebergen
- **Elsje 234**, Van Zoelen Melkvee, Druten
- **Nicolientje 81**, Van Zoelen Melkvee, Druten
- **6792**, Mts. Steenwijk, Dussen
- **Kornwerdina 6**, Vof de Breematen, Eemnes
- **Bob 4174**, Melkveebedrijf Westra VOF, Gameren
- **Prins 4068**, Melkveebedrijf Westra VOF, Gameren
- **Annie 123**, Vof Grandia Hoeve, Geldermalsen
- **Horst Maistein 228**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Elly 38**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Fabiola 234**, Van Meer Dairy, Hapert
- **Erica 49**, F.M. en M.F.H. van Rooijen, Harreveld
- **Metha 9972**, Vof Kool-Maat, Hei- en Boeicop
- **Truus 88**, Kessler Melkvee, Heumen
- **Strijdje 3251**, A.J. en B.M. van Dee-Voorsluijs, IJzendoorn
- **Coba 3281**, A.J. en B.M. van Dee-Voorsluijs, IJzendoorn
- **Klazina 63**, Vof Wilmsen, Kekerdom
- **Marie 576**, Vof Wilmsen, Kekerdom
- **Landzicht Frouke 41**, Veeteelt en Loonbedrijf Legemaat, Langbroek
- **Landzicht Marleen 1965**, Veeteelt en Loonbedrijf Legemaat, Langbroek
- **Olga 62**, C. Berends, Lienden
- **Anneke 96**, C. Berends, Lienden
- **Cor 153**, C. Berends, Lienden
- **Froukje 333**, Vof Nieuwe Voort, Lunteren
- **Ph Nelleke 70**, Park Hoeve, Nederasselt
- **Ph Marietje 59**, Park Hoeve, Nederasselt
- **Trudie 8600**, Mts. A. en J.M. Boom-de Baat, Noordeloos

- **Bonnie 36**, Vof van Mourik, Ophemert
- **'t Lons Vlak Sjoerdina 30**, Rundveebedrijf Alders Vof, Overloon
- **Hennie 178**, Melkveebedrijf familie J.M. Mulder Vof, Ravenswaaij
- **Louise 198**, Vof Schimmel, Renswoude
- **Douwtje 175**, Vof Schimmel, Renswoude
- **4702**, Mts. Anthonissen-Krijnen, Rijsbergen
- **Jeans Setske 248**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **Jeans Liesje 391**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **Jeans Geertje 222**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **Jeans Setske 217**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **Jeans Davids 153**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **De Pol Marie 2**, Boerderij de Pol, Scherpenzeel
- **Sietske 68**, Mts. Colenbrander-de Nachtegaal, Silvolde
- **Hennensprong Sonja 224**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Hennensprong Anna 430**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Hennensprong Sonja 228**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Hennensprong Anna 449**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Hennensprong Anna 451**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Nieuwe Fliert Alma Lena 1480**, Mts. G.T.E. en A.A. Zwambag-Gerritsen, Wapserveen
- **Nieuwe Fliert Hennie 207**, Mts. G.T.E. en A.A. Zwambag-Gerritsen, Wapserveen
- **Henny 238**, Hooijmaijers Vof, Waspik
- **Hajo 1554**, Mts. P., M. en M. de Wit, Werkhoven
- **Bemma 863**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Bemma 930**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Bemma 912**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Maartje 221**, M.C. en S. de Kruijff-Overvest, Wijk bij Duurstede
- **Truus 70**, Gebr. A. en Anth. De Groot, Wijngaarden
- **Floor 8710**, Melkveebedrijf Van Steenberg, Wilp

10.000 kg vet en eiwit

- **VVH Isa 16**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Bertha 391**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Mariska 62**, J.D.M. van Zetten en E.G. van Zetten, Kesteren
- **Joke 302**, W.P.G.M. van Aaken en Van Aaken Agro, Nettersel
- **Connie 129**, Mts. J.M.A. Blok-Verbeek, Nieuworp
- **Bemma 735**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Bemma 819**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Carolien 456**, H. en M.A. Haanschoten, Woudenberg
- **Slob Klaaske 73**, D. den Hartog, Zetten

Weerstand en melkvet op peil met NutriTek

Ieder melkveebedrijf zal herkennen dat niet alle koeien even goed presteren na het afkalven. Veel problemen rondom het afkalven en tijdens de opstart van de lactatie vinden hun oorsprong in de droogstand.

NutriTek ondersteunt de koeien bij het afkalven en het opstarten; het verhoogt de weerstand in de droogstand en het voorkomt melkvetdaling in de zomermaanden. NutriTek zit standaard in de VLOG Droogstandsmix Maxima EU28.

LFI gemeten

In 2023 is er onderzoek gedaan naar de transitieperiode waarbij gekeken is naar de Lever Functie Index (LFI) van koeien. De hoogte van de LFI geeft de mate van ontstekingen in het lichaam aan. Uit het onderzoek kwam naar voren dat koeien

die minder goed opstarten, al voor het afkalven te hoge ontstekingswaarden hadden in het bloed. In grafiek 1 zie je dat de productie van de koeien met een te hoge ontstekingswaarde in het bloed (rode stippellijn) aanzienlijk lager was dan van de koeien waarbij dat niet zo was (rode lijn). De koeien met de te hoge ontstekingswaarde produceerden in de eerste 42 dagen gemiddeld 5,9 kg melk per dag minder dan de gezonde koeien. In dit onderzoek is ook het product NutriTek toegepast. De lichtblauwe stippellijn geeft de productie weer van

de koeien die én een hoge LFI hadden voor afkalven én NutriTek in het rantsoen hadden. Hieruit blijkt dat deze koeien na het afkalven beter presteerden en zelfs het niveau bereikten van koeien die een lage LFI hadden (beide doorgetrokken lijnen). Een gezondere darmwerking en een beter werkend immuunsysteem door NutriTek, lijken hieraan ten grondslag te liggen.

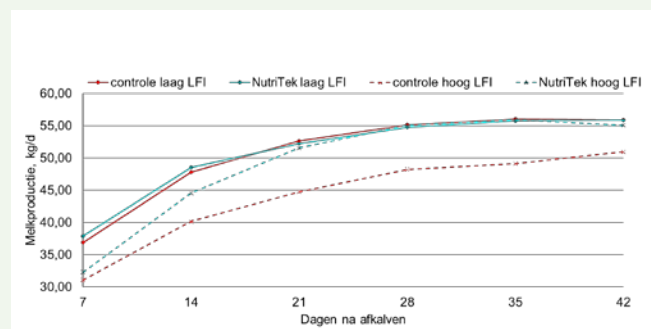
Zo werkt NutriTek

NutriTek is een postbiotica die ervoor zorgt dat de weerstand van een koe wordt gemoduleerd. Dit betekent dat het afweersysteem aangaat op het moment dat het nodig is en weer 'uitgaat' wanneer het niet nodig is. Dit is belangrijk omdat het veel energie kost om het afweersysteem aan te zetten. Een goede of slechte werking van het immuunsysteem is ook te zien aan de hand van het celgetal (zie grafiek 2).

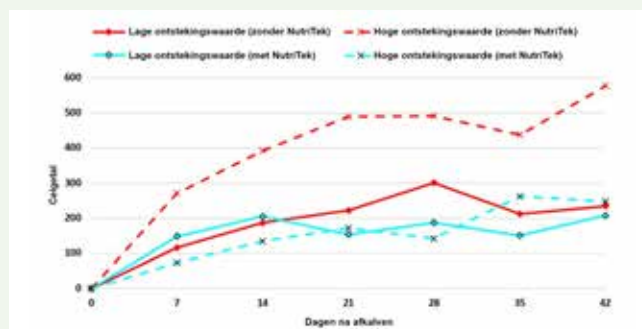
Eenvoudig NutriTek voeren

Met onze VLOG Droogstandsmix Maxima EU28 voer je de koeien automatisch NutriTek. Het droogstandsrantsoen bestaat globaal uit stro, maiskuil, graskuil, snoepsiroop en 2-2,5 kg VLOG Droogstandsmix Maxima EU28 per dier per dag. Het lage calcium- en kaliumniveau, het zeer lage natriumgehalte en het hoge chloor- en zwavelgehalte in de mix zorgen voor een lage elektrolytenbalans (dEVs). Dit bevordert de weerstand van de droogstaande koeien en voorkomt melkziekte na het kalven. Daarnaast is het product zeer smakelijk en stimuleert zo de voeropname. Ook bevat de mix toevoegingen die de pensfermentatie ondersteunen (o.a. NutriTek), waardoor de nutriënten beter verteerd worden.

Grafiek 1: Melkproductie na het afkalven.

Grafiek 2: Verloop celgetal na afkalven met en zonder NutriTek.

	Met NutriTek		Zonder NutriTek		Verskil vet% 2022-2023
	Gemiddeld vet% tijdens proef	Melkopbrengst per koe/dag tijdens proef	Gemiddeld vet% na proef	Melkopbrengst per koe/dag na proef	
Bedrijf A	4,46	16,52	4,17	15,59	0,29
Bedrijf B	4,21	15,66	4,02	15,17	0,19

Bron: Zontini et al., (2021).

De juiste eiwitbronnen

In de laatste weken van de droogstand groeit het kalf nog flink door en begint de melkproductie op gang te komen. De energie- en eiwitbehoefte nemen in deze periode flink toe. In de VLOG Droogstandsmix Maxima EU28 is extra aandacht besteed aan de eiwitbronnen, zodat er veel eiwit beschikbaar is. Dit ondersteunt de pensfermentatie waardoor

de koe een betere energiehuishouding en eiwitvertering heeft. De mix bevat bovendien een hoog aandeel mineralen, waardoor deze niet meer los verstrekt hoeven te worden. VLOG Droogstandsmix Maxima EU28 is leverbaar in bulk, bigbag of zakgoed. Momenteel hebben we een mooie actie met deze mix (zie onderstaand artikel).

Melkvetdaling voorkomen

De proef van 2023 (zie tabel) laat zien dat tijdens weidegang en zomerstalvoeren een melkvetdaling voorkomen kan worden. Tijdens de proef met NutriTek had de melk een hoger vetgehalte en meer stabiliteit. Informeer bij je specialist hoe je NutriTek tijdens de lactatie kan inzetten.

Jeroen van Veldhuizen

productmanager rundvee

06-82684624

j.vanveldhuizen@argroep.nl

Voersaldo verhogen? Voer slimmer met onze actie!

De komende periode geldt er een korting voor een aantal mooie producten die helpen het voersaldo te verhogen. De insteek: energie verhogen en het ruw eiwit in het totale rantsoen optimaliseren.

De melkveesector heeft een convenant gesloten om het ruw eiwit in rantsoenen te verlagen. Veel klanten vragen ons wat de mogelijkheden zijn om hierop in te spelen zonder in te leveren op rendement en diergezondheid. Dat het kan, heeft onze actie van vorig jaar bewezen, met een aanzienlijke besparing op mestafzet als resultaat. Met onze kennis van gezond hARd melken helpen we rantsoenen te optimaliseren door laag ruw eiwit te combineren met een hoge energiedichtheid. Zo verhogen we de productiviteit, ondersteunen we de diergezondheid en dragen we bij aan een financieel sterk melkveebedrijf.

Benut je data

Gebruik de resultaten uit de BEX-berekeningen of de KringloopWijzer om te kijken wat je kunt verbeteren om

het voersaldo te verhogen en het ruw eiwit in het totale rantsoen (ruwvoer en krachtvoer) te optimaliseren. Het convenant heeft als doel 160 gram ruw eiwit per kg droge stof in 2025 en 158 gram per kg droge stof in 2026. Dit zijn echter richtlijnen; de gezondheid van de koe staat altijd voorop. De kwaliteit van het kuilgras, de keuze voor zomerstalvoeren of weiden en het optimaliseren van het droogstands- en melkveerantsoen zijn hiervoor de basis. Onze specialisten denken graag met je mee over een optimaal rantsoen.

Actieproducten

We hebben een aantal mooie producten in ons assortiment die helpen om het ruw eiwit te optimaliseren waarbij het rendement en de diergezondheid op peil blijven. Op dit moment krijg je korting op de VLOG Droogstandsmix Maxima en op AR VetEfficiënt. Op de achterzijde van deze Uniek lees je meer over onze Sodagrainactie.

- **VLOG Droogstandsmix Maxima EU28:** tijdens de droogstand nemen de energie- en eiwitbehoefte flink toe.

VLOG Droogstandsmix Maxima EU28 ondersteunt droogstaande koeien met een uitgebalanceerde combinatie van eiwitbronnen en mineralen, waardoor de energiehuishouding en pensfermentatie optimaal blijven. De eiwitvertering wordt bevorderd.

- **AR VetEfficiënt:** een hogere inzet van lipogene energie verhoogt het aandeel ruw vet in het rantsoen. Vooral beschermde vetten bieden hierbij voordelen dankzij hun gunstige RE/kVEM-verhouding, wat de energiebenutting en melkproductie ten goede komt.

De actie loopt tot en met 25 mei 2025. Scan de QR-code voor de actievoorwaarden.

Jeroen van Veldhuizen

productmanager rundvee

06-82684624

j.vanveldhuizen@argroep.nl

Sprayfo Ultimo: innovatieve kalvermelk voor een gezonde start

Een goede start is belangrijk bij de opfok van kalveren. Het legt de basis voor hun gezondheid en productiviteit later.

Sprayfo Ultimo, ontwikkeld door Trouw Nutrition, is een innovatieve kalvermelk die de natuurlijke ontwikkeling van kalveren ondersteunt door het vetzuurprofiel en het vetgehalte van koemelk nauwkeurig na te bootsen.

Natuurlijke en gezonde ontwikkeling

Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de specifieke samenstelling van vetzuren in koemelk bepalend is voor de darmgezondheid van kalveren. Sprayfo Ultimo helpt de darmslijmwand op natuurlijke wijze te sluiten, waardoor een beschermende barrière tegen ziekteverwekkers ontstaat. Dit bevordert een soepele overgang naar vast voer en stimuleert een gezonde pensontwikkeling.

23% meer energie

Met een vetgehalte vergelijkbaar met dat van natuurlijke koemelk biedt Sprayfo Ultimo 23% meer energie dan standaard melkvervangers. Deze verhoogde

energiedichtheid draagt bij aan een natuurlijke lichaamsontwikkeling en ondersteunt de stofwisseling van het kalf.

Efficiëntie en duurzaamheid

Sprayfo Ultimo bevat organische sporenelementen die beter opneembaar zijn voor kalveren. Dit resulteert in een betere benutting van voedingsstoffen en het vermindert de uitscheiding via mest, wat bijdraagt aan een lagere milieubelasting.

Bewezen effectiviteit in de praktijk

Praktijkproeven tonen aan dat kalveren die Sprayfo Ultimo krijgen gezonder en energiever zijn en minder last hebben van gezondheidsproblemen zoals diarree. Ook nemen ze meer startvoer op wat leidt tot een sterkere groei en lagere gezondheids- en voerkosten. Kortom: met Sprayfo Ultimo geef je kalveren een optimale start!

Verkrijgbaarheid

Sprayfo Ultimo wordt geleverd in zakken van 20 kg onder artikelnummer 20849K20.

Arjan Blom

jongveespecialist
06-46743086
a.blom@argroep.nl

Korné van de Brake

jongveespecialist
06-23594667
k.vandebrake@argroep.nl

Dennis Buitink

jongveespecialist
06-83264636
d.buitink@argroep.nl

Een dag uit het leven van...

Karel van de Scheur

Zakgoed Wageningen

Dagelijks komen en gaan er in Wageningen vele pallets met zakgoed.

Karel van de Scheur, logistiek medewerker bij AR, werkt in het zakgoedcentrum.

Hij vertelt hoe zijn werkdagen eruitzien.

6.15 uur | Naar de fabriek

's Ochtends vroeg rij ik op de scooter of de fiets van Lienden naar Wageningen en begin ik tussen zes uur en half zeven met het werk. Ik ga dan altijd eerst naar de fabriek, kijken wat er nodig is aan mineralen en vitaminen die door het voer gemengd worden. Ik zorg er dan voor dat de voorraad op peil is. De zakken breng ik met de vorkheftruck en de pompwagen. Ook neem ik de monsters mee die de chauffeurs van iedere partij moeten nemen. Die geef ik af bij kwaliteit.

8.30 uur | Orders klaarmaken

Rond half negen ben ik dan in het zakgoedcentrum en ga ik de orders klaarmaken voor klanten, de webshop en voor ons distributiecentrum in Lunteren. Tussendoor ben ik bezig met het laden en lossen van de vrachtwagens. Per volle vracht ben ik ongeveer drie kwartier tot een uur bezig met laden of lossen. De bestellingen komen binnen bij orderverwerking, gaan dan naar planning en dan krijgen wij ze. Op het orderformulier staan verschillende barcodes, één voor de lading en één per artikel. Zodra ik een order gepickt heb, scan ik de barcode. Wanneer alle barcodes gescand zijn wordt de pakbon voor de klant geprint.

12.00 uur | Orders klaarzetten

Een gedeelte van de orders in Wageningen gaat direct naar de klant, maar het grootste deel, zo'n 75% gaat

eerst naar Lunteren. Een deel van die orders moet voor 12.00 uur klaarstaan voor transport. In Lunteren wordt alles verzameld en de volgende ochtend wordt het verdeeld over de routes die gereden worden.

13.00 uur | Laden en lossen

Dagelijks komen er ook veel vrachten binnen bij het zakgoed. Ik moet ervoor zorgen dat we van alles genoeg op voorraad hebben. Bestellingen geef ik door aan de afdeling inkoop. Veel producten komen na zo'n vijf of zes werkdagen binnen, maar een product als AR VetEfficiënt heeft een levertijd van vier weken. Dit moet je dus zeker op tijd bestellen. De producten die we hier op voorraad hebben zijn met name kunstmest en mineralen. We hebben geen voer in zakken op voorraad. Wel kunnen we hier bigbags vullen met voer, direct vanuit de fabriek."

17.00 uur | Einde werkdag

We maken best lange dagen hier, zeker tot vijf of zes uur. Tot een half jaar geleden deed ik het alleen, maar eind vorig jaar kwamen er veel extra bestellingen bij door de btw-verhoging en door nieuwe klanten. Ook hadden we te maken met opstartproblemen van het nieuwe systeem D365. Gelukkig is er toen iemand bijgekomen en doen we het werk nu met z'n tweeën. Aan het eind van de dag kijk ik nog even de orders na en sluit ik alles af.

Karel: "Wat ik het leukste vind is de afwisseling en ervoor zorgen dat alles goed en netjes is. Op dit moment zijn we op zoek naar een nieuwe vorkheftruck. De huidige vorkheftrucks rijden op gas. De nieuwe zal een elektrische zijn. Samen met Jarco van Veenendaal, bedrijfsleider van de fabriek in Wageningen, heb ik nu een aantal potentiële vorkheftrucks bekeken. Ook dat is erg leuk om te doen. Ik hoop dit werk nog lang te doen."

Karel komt uit Lienden en werkt nu zo'n 5,5 jaar bij AR. Hij is van alle markten thuis: na de opleiding voor timmerman werkte hij 17 jaar bij een varkensbedrijf en daarna heeft hij 20 jaar shovelerwerk gedaan in de compostering. Nu zit hij dagelijks met veel plezier op de vorkheftruck bij AR.

Reportage

Ronald van Donselaar vindt de diversiteit het mooiste aan zijn (loon)werk

Loon- en Verhuurbedrijf Donselaar in Woudenberg is specialist in (agrarisch) loonwerk, grondverzet en sloopwerk. Daarnaast handelen ze in mest en doen ze veel transport van zand, puin en mest en hebben ze grondverzetmachines, zowel voor eigen werk als voor derden. Deze diversiteit vindt eigenaar Ronald van Donselaar het mooiste aan zijn werk.

De klantenkring van Ronald van Donselaar (48) bevindt zich merendeels binnen een straal van 25 km rond zijn bedrijf. In de buurt worden hoofdzakelijk gras en mais verbouwd. Eind maart was Ronald gastheer voor een informatieavond over de actualiteiten en ontwikkelingen in de sector. Een avond over optimaal resultaat in de maisteelt, interessante vang- en rustgewassen binnen het GLB en het verdienmodel in agrarisch natuurbeheer. Zaken waar ook Ronald zich mee bezighoudt.

Historie

Ronald komt oorspronkelijk van een melkveehouderij in Woudenberg. Zijn oom woonde naast het gezin en had een klein loonbedrijf, waar Ronald al van jongs af aan rondliep. Na de havo en de mts verhuurde Ronald zich een half jaar als zzp-er. Op de ouderlijke boerderij startte hij zijn bedrijf met een mobiele graafmachine, begon geleidelijk in het grondverzet en bleef daarnaast meehelpen bij zijn oom en een collega-loonbedrijf in de buurt.

Op de locatie waar Ronald nu zit, zat vroeger loonbedrijf C. Robbersen. Dit bedrijf had geen opvolger en kwam in 2002 te koop. “Op aandringen van mijn vader heb ik gebeld en anderhalf uur later zat ik bij de familie aan tafel. Het was een hectische week maar tien dagen later was het rond en drie weken later zijn we begonnen”, vertelt Ronald. “Ik was 25 jaar en verhuisde mijn bedrijf hierheen. Eerste huurde ik het terrein en de opstallen, maar in 2011 heb ik het onroerend goed overgenomen en ben ik hier ook gaan wonen.”

Werksaamheden

Het bedrijf heeft tien man in dienst en in piekdrukke huurt Ronald zzp'ers in. Dan werken ze met een man of twintig. Op kantoor heeft hij hulp voor de administratie en mestboekhouding. Zelf doet Ronald de planning, het factureren en het aannemen van klussen. Af en toe springt hij bij op een machine. Het sloopwerk is zowel agrarisch gerelateerd als voor aannemers en particulieren. “Maar inmiddels beginnen de agrarische bedrijven die meedoen aan de opkoopregeling ook te komen. Ik had liever gezien dat de bedrijven doordraaiden maar ik kan ook wel weer begrijpen dat boeren die op leeftijd zijn en geen opvolger hebben gebruikmaken van de regeling.”

Inzet AminoBoost

Bij veel klanten van Van Donselaar komt AR over de vloer. “We zitten qua advies op één lijn en dat is wel fijn”, zegt Ronald tevreden. “En als ik zelf een advies nodig heb over een rassenkeuze of gewasbeschermingsmiddel, kan ik ook altijd bij mijn contactpersoon Willine van Deuveren terecht. Vooral in de regelgeving rond gewasbescherming verandert er vaak wat en zij kan daar goed in adviseren. Dat gaat super. Verder worden de bestellingen van mijn klanten bij mij afgeleverd, zodat wij het hier kunnen laden en rechtstreeks naar het betreffende perceel kunnen rijden om te zaaien of te spuiten. Ideaal!” Sinds afgelopen jaar gebruiken ze op advies van Willine de plantversterker AminoBoost bij mais. Dat wordt eenmalig bij de bespuiting toegevoegd. “We zijn er positief over, want sinds die tijd zien we geen spuutschade meer. Het maakt de plant weerbaarder. Je neemt het met de gewone bespuiting mee en de productkosten zijn te laag om het te laten.”

Ontwikkelingen

Ronald is zich bewust van de noodzaak om te blijven opletten wat er in de agrarische sector gaat gebeuren. “Er gebeurt veel in de sector en je moet goed overdenken waar je in investeert. Je moet als loonwerker mee met de veranderingen en met de vraag in de markt. De overheid wil meer natuur, bloeiende akkerranden, graan als rustgewas, noem maar op. Je moet wel mee in dat soort activiteiten, erop voorbereid zijn en ze kunnen uitvoeren.”

Geen dag hetzelfde.

Machines

Ronald: “We werken met twee hakseltreinen, twee tripple-maaiers en twee vierelementsharken, dus we kunnen in korte tijd heel wat gras wegwerken. Toen het gebruik van sleepslangen om mest uit te rijden in opkomst was, gingen wij daar in eerste instantie niet in mee. We schaften in 2017 nog een Vervaet vijfwieler-mestinjecteur aan. Maar er kwam steeds meer vraag naar sleepslangen, dus hebben we in 2019 besloten om daar alsnog aan te beginnen. Het was een knappe investering, maar we zijn wel blij dat we ermee begonnen zijn. Vooral bij nattigheid werkt het hartstikke mooi. In 2021 hebben we de vijfwieler verruild voor een nieuw exemplaar. In combinatie met een getrokken tank en het sleepslangen kunnen we veel mest wegwerken in korte tijd.” Het machinepark telt onder meer twaalf tractoren, vier vrachtwagens, rups- en mobiele kranen en kleiner grondverzetmaterieel. En getrokken voertuigen zoals mestopleggers, kippertrailers en een dieplader. En dus de zelfrijdende mestinjecteur. “Die zelfrijder vind ik wel een plaatje. Het was een investering, maar hij heeft veel capaciteit. Wellicht hebben we nu overcapaciteit, maar soms moet er vanwege het weer ook heel veel in korte tijd gebeuren. Daar word ik nu niet meer zo snel zenuwachtig van.”

Loon- en Verhuurbedrijf Donselaar

Wie: Ronald van Donselaar

Wat: (agrarisch) loonwerk, grondverzet, sloopwerk, mesthandel en transport

Waar: Woudenberg

Stikstofbeleid met de rug tegen de muur

De stikstofuitspraak van de Raad van State (eind 2024) heeft grote gevolgen. Dit treft niet alleen boeren, maar ook industrie, bouw en infra. Wat is er aan de hand? En wat betekent dit voor je bedrijf?

Ingaand op die laatste vraag: er is nog heel veel onbekend. Het kabinet zet allerlei stappen om tot een oplossing te komen, maar bij het schrijven van dit artikel zijn concrete oplossingen nog ver te zoeken. Een speciale commissie zou met handvatten moeten komen, maar ook dat laat op zich wachten. Dit weerhoudt ons er niet van om je mee te nemen in deze lastige problematiek. Immers, ondernemen is vooruitzien.

Sinds 2020 geen vergunning nodig?

Sinds 2020 kon elk bedrijf aanpassingen doorvoeren of zelfs uitbreiden zonder een nieuwe vergunning. Een voorbeeld: door het bouwen van een emissiearm stalsysteem kon een melkveehouder twee keer zoveel koeien houden binnen de vergunde stikstofruimte. De ammoniakemissie per koe ging dan van 13 kg ammoniak naar bijvoorbeeld 6 kg ammoniak. Volgens een eerdere uitspraak van de Raad van State was er voor een interne wijziging van een veehouderij vanaf 2020 geen vergunning nodig als de stikstofbelasting op de natuur niet toenam. Deze aanvragen

werden daarom geweigerd en dat werd een 'positieve weigering' genoemd.

Toch vergunningplicht

Door de uitspraak van de Raad van State van eind 2024 moeten alle bedrijven die eerst zonder vergunning mochten aanpassen (intern salderen) alsnog een vergunning aanvragen. De uitspraak geldt met terugwerkende kracht. Dit betekent dat ondernemers die sinds 2020 deze bedrijfsaanpassingen hebben gedaan, nu alsnog een vergunning moeten aanvragen voor deze aanpassingen. Ze krijgen hiervoor vijf jaar de tijd, tot 2030. Deze gerechtelijke uitspraak komt voort uit eerdere uitspraken van het Europese Hof van Justitie dat vindt dat het Nederlandse beleid niet voldoet aan de Europese beschermingsregels.

Aanscherping eisen

Met deze gerechtelijke uitspraak worden ook de eisen voor nieuwe vergunningen aangescherpt. Bedrijven mogen alleen intern salderen als ze kunnen aantonen dat die stikstofruimte niet nodig is

voor natuurherstel. Dit wordt het additionaliteitsvereiste genoemd. In de praktijk lijkt dit zeer lastig uitvoerbaar. Daardoor staan de vergunningverleners bij provincies feitelijk met de rug tegen de muur in afwachting van nieuw overheidsbeleid. Adviescommissies van het kabinet slagen er niet in om binnen de gestelde termijnen verslag te doen.

Emissiearme stalsystemen

Ook de emissiefactoren voor de toepassing van emissiearme stalsystemen zijn nog niet duidelijk. Deze systemen werden toegepast om ammoniakemissie te reduceren. Volgens rechters is er echter onvoldoende zekerheid over de prestaties van deze systemen en is het onduidelijk of ze in iedere stal op dezelfde wijze zullen presteren. Met aanvullende (beschermings)maatregelen, zoals voermaatregelen of continue metingen, zou de onzekerheid kunnen worden weggenomen, maar in de praktijk komt dit nog nauwelijks van de grond. Deze beschermingsmaatregelen kunnen worden betrokken bij de passende beoordeling zodat een uitgebreid ecologisch rapport niet meer nodig is. Deze maatregelen worden dan vastgelegd in vergunningsvoorschriften.

Grote rechtsonzekerheid

De vergunningverlening is totaal tot stilstand gekomen. Bedrijven die een bedrijfsverandering willen doorvoeren met positieve milieu-investeringen, krijgen daarvoor geen vergunning. Piekbelasters die gaan stoppen met veehouderij, maar bijvoorbeeld door willen als akkerbouwer, krijgen nu mogelijk geen vergunning. En alle bedrijven die voorheen volgens de overheid geen vergunning nodig hadden en bij een aanvraag daarvan een weigering kregen, blijken nu opeens een vergunning nodig te hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor veel bedrijfsaanpassingen in de periode van 2020 tot 2024, maar vooral ook voor de PAS-melders. Zij hebben vaak al in 2015 een PAS-melding gedaan, maar zijn ondanks toezeggingen van de overheid om ze alsnog te legaliseren

nog geen stap verder gekomen. Al deze ondernemers hebben correct gehandeld volgens het beleid van de overheid. Helaas bleek dat falend beleid te zijn.

Wat kun je wél doen?

Voor elk bedrijf is het verstandig om de bedrijfssituatie en vergunningen in beeld te brengen. Heb je een onderliggende natuurvergunning? Is er eventueel een andere stikstofreferentie waaraan je rechten kunt ontlenen? Is de situatie dermate veranderd dat er een vergunningplicht is ontstaan? Door je eigen bedrijfssituatie en toekomstplannen goed in beeld te

hebben, kun je tijdig handelen als er weer mogelijkheden zijn.

Meer informatie

De specialisten van AR Bedrijfsontwikkeling hebben jarenlange ervaring op het gebied van vergunningen, ruimtelijke ontwikkelingen en verdienmodellen in de landbouw. Ze kunnen als geen ander bedrijfsspecifieke ondersteuning bieden in deze onzekere tijden. Stuur een mail naar info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl of bel met onze adviseurs voor meer informatie.

Gert-Jan Vliem

adviseur AR Bedrijfsontwikkeling
06-53573429
g.vliem@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

Harold Vogels

manager AR Bedrijfsontwikkeling
06-55331109
h.vogels@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

Vanwege de werkzaamheden konden er vanaf eind augustus tot en met begin december geen schepen gelost worden bij Rijnzate Doetinchem. Met een goede voorbereiding en overleg met AR en graanhandelaren, die voorraden via Rijnzate overslaan, is geprobeerd om de overlast voor alle partijen zo klein mogelijk te houden. Vanuit Waterschap Rijn en IJssel konden we gelukkig ook enige compensatie ontvangen voor de hinder die het project voor onze bedrijfsvoering betekende. De samenwerking met de aannemer die de klus heeft uitgevoerd liep bijzonder goed.

Vernieuwing kade Doetinchem

In het najaar van 2024 is er groot onderhoud uitgevoerd aan de kade van onze op- en overslaglocatie in Doetinchem. Als onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma - een programma van Rijkswaterstaat en de waterschappen - moest de dijk versterkt worden zodat de stad Doetinchem geen natte voeten krijgt bij extreem hoge waterstanden in de Oude IJssel.

Loskraan en transportband

Tegelijk met het werk aan de kade hebben we zelf groot onderhoud laten uitvoeren aan onze loskraan. Ook is de oude transportband die langs de kade liep, vervangen door een nieuwe transportband. Voor Rijnzate Doetinchem waren het een aantal drukke maanden maar terugkijkend zijn we die goed doorgekomen. Het eindresultaat is erg goed: we hebben een prachtige, strakke kade die weer vele jaren meekan.

Sleepslangen bij Derks Agra

In maart hebben we met een drone het sleepslangen van loonbedrijf Derks Agra in Nijmegen vast kunnen leggen. Er wordt gebruik gemaakt van een sleepslangcombinatie met een John Deere 6R 185.

Sleepslangen is een manier van bemesten waarbij drijfmest via een slang achter de tractor naar het land gebracht wordt. Dit is met name handig bij percelen waarvan de grond makkelijk verdicht. De omstandigheden in het droge voorjaar zijn goed voor het sleepslangen. Bij Derks Agra vindt later dit jaar een grasdemo van AR plaats.

Edwin den Boesterd

voorlichter akkerbouw

06-13288584

e.denboesterd@argroep.nl

Zaterdagopenstelling AR Plant

Tijdens het drukke groeiseizoen kun je op zaterdag terecht bij onze vestigingen in Dreumel, Houten en Opheusden (alleen boomkwekerij). Om ervoor te kunnen zorgen dat je bestelling klaarstaat, verzoeken we je om vooraf je bestelling telefonisch aan ons door te geven. Bij calamiteiten, zoals plotseling een zeer hoge ziektedruk, kun je ook op zaterdag terecht bij onze vestiging in Waardenburg. Dit zullen wij kenbaar maken via de website.

Openingstijden zaterdag

Locatie P.G. Kusters Land- en

Tuinbouwbenodigdheden

Waaldijk 3, Dreumel

8.00-12.00 uur

Van Doorn Houten

Schonauwenseweg 9, Houten

8.00-12.00 uur en op afspraak

Van Tuijl (alleen boomkwekerij)

Pottenveld 2, Opheusden

7.00-12.00 uur

Grondmonster essentieel voor optimale maisteelt

Op sommige plaatsen is de mais al gezaaid en op andere plaatsen zal het ook niet lang meer duren voordat het gezaaid wordt. Je hebt een maisras gekozen dat het beste past op je bedrijf en de bemesting en grondbewerking worden zo goed mogelijk uitgevoerd. Maar wat kun je nog meer doen om de maisteelt te laten slagen?

Nu de stikstof/fosfaat-bemesting steeds meer aan banden wordt gelegd, is het belangrijk om te kijken wat er dan nog wel kan. Aan de basis van een goede bemesting ligt het nemen van een grondmonster. Het verplichte derogatiemonster voldoet hiervoor niet, want dat brengt alleen stikstof en fosfaat in beeld. Naast de pH zijn het juist de andere elementen, zoals zwavel, calcium en kali, die het verschil gaan maken. Voor deze elementen zijn geen normen vanuit de regelgeving. Dit biedt kansen om hierop te sturen om zo de maisteelt naar een hoger niveau te tillen. Wanneer de mais namelijk onvoldoende voedingsstoffen kan opnemen, zal het ook niet optimaal groeien. Bovendien is de grond tegenwoordig te duur om er een mislukte teelt op te hebben staan.

Belang van kali

Na stikstof en fosfor is kalium het belangrijkste nutriënt om de groei van de maisplant te stimuleren. Een geslaagde maisteelt onttrekt 250 à 300 kg kali. Bij een kaliumgebrek zijn planten gevoeliger voor extreme weersomstandigheden, ziekten en plagen. Ook draagt kali bij aan de algemene gezondheid en de kwaliteit van een gewas.

Kali is een belangrijk element als het gaat om:

- wortelontwikkeling (betere droogtetolerantie)
- bevordering van de aanmaak van cellulose (minder legering)
- het transport van andere elementen en vocht in de plant
- celstrekking (groei en stevigheid van de mais).

Kalium wordt voornamelijk opgenomen in het begin van het groeiseizoen. Rond de bloei heeft de mais al 90% van de totale behoefte opgenomen.

Plantbeschikbaarheid kali

Het is dus belangrijk om te kijken naar de kalium in de bodem en dan in het bijzonder naar de plantbeschikbaarheid. Een deel van de kali wordt al meegegeven via de drijfmest; zorg er dus voor dat je weet hoeveel kali daarin zit. Als er met 40 kuub rundveedrijfmest 180-200 kg kali gegeven wordt, is er een kali-tekort. Dit komt neer op een bijbemesting van 120-200 kg Kali 60 per hectare. Een goed moment om kali te strooien is direct na het zaaien. De zaaisporen staan dan al in het perceel, waardoor extra rijsporen voorkomen worden.

Zichtbaar kaligebrek mais.

Willine van Deuveren-Brouwer

voorlichter akkerbouw en ruwvoerteelt

06-12222314

w.brouwer@argroep.nl

Stress voorkomen of dief van je eigen portemonnee?

Iedere teelt heeft te maken met stress. Afgelopen jaar was er veel nattigheid, andere jaren hadden we te maken met droogte of vorst. Ook een krappe bemesting levert stress op. En dan hebben we het nog niet gehad over de onkruidbestrijding.

Nu is stress niet alleen voor mensen niet goed. Ook planten ondervinden er hinder van. Dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. Als we de stress kunnen verminderen of zelfs wegnemen, kan de plant in één keer doorgroeien en een betere opbrengst opleveren.

Maak kennis met AminoBoost

Een product dat de plant hierbij kan ondersteunen is AminoBoost. Dit is een biostimulant die zorgt voor een vermindering van stress. Het is een eerste klas product met hoge gehalten aan alle vrije aminozuren die hun meerwaarde bewijzen tijdens perioden van abiotische stress. Bovendien voorzien ze de plant direct van energie.

1.000 kg extra droge stof

AminoBoost wordt toegevoegd aan de onkruidbestrijding. Dit is dan ook een goed moment om het toe te passen. De afgelopen jaren hebben we hier veel proeven mee gedaan en sinds twee jaar zetten we dit product ook volop in bij klanten in de maisteelt. Vanuit de proeven zien we een plus van 1.000 kg ds bij eenmalige toepassing tijdens de onkruidbestrijding. Ook hebben we afgelopen jaar bij een proef gekeken naar de meerwaarde in de voedingswaarde. Hierbij was er een duidelijke plus te zien in

het zetmeel. Maar nog belangrijker: ook vanaf het veld, bij onze klanten, krijgen we veel positieve reacties: zelfs onder moeilijke omstandigheden ziet de mais niet meer geel en staat ze niet meer drie dagen te pruttelen na de onkruidbestrijding.

Het proberen waard

Allemaal leuk en aardig, maar wat kost dat nou? En wat levert het op? Vanuit de proeven zien we een meerwaarde van 1.000 kg ds en een verhoging van het zetmeel. Dat is de eerste plus. Je kunt AminoBoost direct met de onkruidbestrijding toepassen, dus dat scheelt weer een werkgang en spuitkosten. Het product kost ongeveer 10 euro per liter en je hebt 2 à 3 liter per hectare nodig. Je zou dus bijna kunnen zeggen: als je dit niet toepast laat je geld liggen. Kortom, het is zeker het proberen waard.

Nog niet overtuigd?

Probeer dan eens de helft van een perceel. Zo kun je met eigen ogen de meerwaarde van AminoBoost zien. Voor een advies op maat kun je altijd terecht bij onze specialisten.

Willine van Deuveren-Brouwer

voorlichter akkerbouw en ruwvoerteelt
06-12222314
w.brouwer@argroep.nl

Op de foto v.l.n.r. René Bal (Delphy), Jeannet Mulder (NFO), Aryan van Toorn (CAF), Marianne Groot (WUR) en Dirk van Hees (Fruitconsult).

De nieuwe naam van Proeftuin Randwijk:

Fruit Research Centre Randwijk

Op 16 januari heeft Proeftuin Randwijk haar nieuwe naam en huisstijl onthuld. De nieuwe naam - Fruit Research Centre Randwijk (FRC Randwijk) - past bij de ambitie om de proeftuin verder te professionaliseren en een internationale uitstraling te geven.

Het FRC in Randwijk is in 2014 in beheer genomen en is dé centrale plaats in Nederland voor praktijkgerichte innovatie en kennisontwikkeling voor de Nederlandse fruitteelt. De focus ligt daarbij op duurzaamheid, kwaliteit, efficiëntie en rendabele productiesystemen. De ambitie van aandeelhouders Fruitconsult, CAF en Delphy is om de proeftuin in nauwe samenwerking met partners NFO en WUR de komende jaren verder te versterken en samen te werken aan

een sterke en toekomstbestendige fruitteeltsector.

Ambitie

Met de nieuwe naam en visuele identiteit wil FRC Randwijk beter aansluiten bij haar ambitie. Aryan van Toorn, CAF: "Met deze stap benadrukken we wie we zijn en waar we voor staan. FRC Randwijk wil dé voorkeurslocatie zijn waar telers en ketenpartijen van de fruitsector zich thuis voelen. Naast een veelzijdige boomgaard met diverse teelten,

systemen, soorten en rassen (biologisch en conventioneel), steunen we op drie pijlers: fruitopbrengsten, de verhuur van m² en evenementen. Daarnaast moet het FRC zorgen voor verbinding en betrokkenheid van ketenpartijen."

Onderzoek

Ketenpartijen kunnen de faciliteiten van FRC Randwijk gebruiken voor vertrouwelijk onafhankelijk onderzoek. Zij worden hierbij begeleid door de medewerkers en partners van het FRC. Het FRC staat zo aan de basis van veel innovaties in de sector en draagt bij aan vernieuwing en verduurzaming van de keten.

Ervaringen natuurinclusief telen in de Betuwe

Twee jaar geleden kwam Ellen Hoogesteger bij CAF in dienst met als taak het verbinden van teeltkennis, projecten en internationale kennis. Het eerste project waar ze mee aan de slag ging, was het BNT-project, oftewel: Betuws Natuurinclusief Telen. Hier lees je haar bevindingen.

Tijdens het project is er bij 17 Gelderse fruittelers twee jaar lang ervaring opgedaan met natuurinclusieve maatregelen met als doel het minder afhankelijk worden van chemie. Ellen: "In de maatschappij wordt veel gesproken over biodiversiteit en natuurinclusief, maar het is wel zaak dat het iets toevoegt aan de teelt. Door strengere regelgeving vallen er steeds meer middelen weg die de teler echt nodig heeft. Er is behoefte aan goede oplossingen om een goede oogst te kunnen realiseren. Dit project was een laagdrempelige manier voor de telers om ervaring op te doen met natuurinclusief telen."

Thema's

Er is ervaring opgedaan met verschillende gewasbeschermingsmiddelen en insecten. Ellen: "Op ieder bedrijf pasten we één of meerdere thema's toe, afhankelijk van de behoefte van de teler en hoe kansrijk het thema op dat bedrijf was."

Thema 1: Groene middelen

In de vruchtrotproef met Serenade en een middel op basis van kaliumvetzuren hebben we op drie bedrijven een groen zomerschema of veldjesproef gedaan. In het groene zomerschema werden acht weken lang groene middelen ingezet in

plaats van traditionele fungiciden. Hiermee hebben we op beide bedrijven een lager percentage rot in de vruchten gerealiseerd ten opzichte van het reguliere schema.

We hebben het middel ook toegepast op de groene appelluis omdat het erg veilig is voor nuttige insecten. Helaas was het voor de luizen ook net iets te veilig waardoor het vrijwel onmogelijk was om deze effectief te kunnen bestrijden. Op de bloedluis heeft het middel wel zijn werk gedaan en hebben we ongeveer de helft van de werking van Movento kunnen realiseren.

Thema 2: Perenbladvlo en natuurlijke vijanden

We hebben de uitzet van roofwantsen voor de natuurlijke bestrijding van perenbladvlo verder onderzocht. We zijn vroeg begonnen met uitzetten. Hierbij hebben we met twee verschillende herkomsten gewerkt en hebben we zowel lage als hoge aantallen ingezet. In het eerste jaar konden we te weinig verschillen in druk waarnemen. In 2024 hebben we van de 9.000 uitgezette roofwantsen bijna geen enkele roofwants teruggevonden. Wellicht was het voedselaanbod voor de roofwants toch niet voldoende. We hebben geconcludeerd dat de inzet van de roofwants nu niet heeft geleid tot een significante bijdrage aan de bestrijding van perenbladvlo.

Ook de oorworm kan ingezet worden als natuurlijke vijand. Op een bedrijf met een hoge druk van perenbladvlo hebben we eierdozen gevuld met stro om oorwormen een schuilplaats te bieden. Hierin hebben we op plekken enorm veel oorwormen gevonden. Wat we ook hebben geleerd is dat ze graag in de verticale tonkinstokken schuilen, zelfs wanneer er Predasect-huisjes in het perceel hangen. We hebben een trend kunnen waarnemen dat in de stukken met natuurinclusieve maatregelen, de druk van perenbladvlo later in het seizoen iets lager was dan in de omliggende stukken. Met het oog op de supermarkteisen is het dan soms al wel aan de late kant.

Thema 3: Bloemenstroken

Met name in het eerste jaar hebben de bloemenstroken volop gebloeid en hebben we veel soorten insecten erin zien vliegen, maar deze biodiversiteit is geen functionele agrobiodiversiteit gebleken. Om jarenlang een goede strook te hebben staan vergt het praktisch onderhoud verbetering. Met name het tweede jaar bleek lastig om nog alle bloemensoorten boven te krijgen. Onderweg zien we wel dat het een puzzelstukje kan zijn van de hele oplossing.

Thema 4: Roofmijten

Voor de bestrijding van spint hebben we samen met Koppert roofmijten uitgezet. Hiervoor hebben we een type roofmijt gekozen dat de voorkeur heeft voor spint als maaltijd, namelijk de *Neoseiulus Californicus*. Deze is in principe niet winterhard, maar vanwege de ontwikkeling van zachtere winters hebben we deze wel in het project meegenomen. Met spoelmonsters hebben we gecontroleerd welke roofmijten we terug konden vinden. We hebben een aantal roofmijten teruggevonden die van nature in het perceel voorkwamen, maar de uitgezette niet meer, ondanks de zachte winter.

Conclusie

Ellen: "We hebben ervaring opgedaan met de relevante vergroeningsthema's en een mooie samenwerking opgebouwd met de deelnemende telers. Ze hebben kennis kunnen maken met de mogelijkheden en onmogelijkheden van deze onderwerpen. Ons doel, een toegevoegde waarde bieden voor de teelt, blijkt lastig te zijn bij natuurinclusief telen. Of iets werkt of niet is sterk afhankelijk van jaarlijkse invloeden, weersomstandigheden, verschillen tussen de percelen, aanwezige plagen en biodiversiteit. We zijn een paar stappen verder, maar de traagheid van bepaalde projecten kunnen we ons eigenlijk niet veroorloven, gezien de snelheid waarmee gewasbeschermingsmiddelen verdwijnen en wetgeving toeneemt. Wel zijn er aanknopingspunten voor nieuwe oplossingen en zijn er achter de schermen interessante ontwikkelingen gaande, die hopelijk snel genoeg, lichtpuntjes geven voor de toekomst. Ik wil iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan het project en vooral de telers voor hun inzet, behulpzaamheid, intellect en de gezelligheid."

Ellen Hoogesteger

CAF

06-10017734

ehoogesteger@caf.nl

Terugblik ondernemersdag fruitteelt 2025:

Mentale weerbaarheid en innovatie in de fruitteelt

De ondernemersdag fruitteelt op 6 februari in Echteld stond in het teken van de uitdagingen en kansen voor de fruitteeltsector. Daarnaast vierden we 25 jaar AR Plant, namen we afscheid van fruitteeltvoorlichter Antonie de Kruijff en sloten we de dag af met een inspirerend verhaal van Michael Kortekaas.

Wetgeving en gewasbescherming

Aryan van Toorn, manager CAF, besprak de impact van de veranderende wet- en regelgeving op de fruitteeltsector. Het middelenpakket wordt steeds beperkter. Aryan benadrukte dat de aangescherpte toetsingscriteria een eerlijke beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen bemoeilijken. Wanneer een middel op één punt slechter scoort kan dat ervoor zorgen dat een middel verdwijnt, wat grote gevolgen heeft voor de fruitteelt.

Aryan pleitte voor een evenwichtige benadering waarin chemische middelen worden gecombineerd met groene oplossingen. Hij riep de sector op om het verhaal beter te vertellen: Nederlands fruit behoort tot het veiligste ter wereld, en dit verdient meer aandacht.

Schurftbestrijding in appel en peer

Schurft blijft de grootste schimmelziekte in de fruitteelt. Max Vervoorn (specialist gewasbescherming grootfruit bij

CAF) besprak de nieuwste inzichten rondom de bestrijding. Hij keek terug op het seizoen 2024, waarin al vroeg uitstoot van ascosporen werd waargenomen. Bij zachte temperaturen overleven schurftsporen de winter beter. Max besprak de resultaten van schurftbestrijding in de veldproeven. Binnen de vergroening gaven fosfonaten het beste resultaat. Ook bleek Delan regenvaster dan Captan, met een betere residuopbouw in de boom bij grote neerslaghoeveelheden. Max gaf praktische tips voor het verlagen van de infectiedruk, zoals bladversnippering en de toepassing van ureum. Kalkstikstof bleek ook effectief, hoewel het bodemleven hier minder van houdt.

Je wordt goed in de dingen die je doet. Dus richt je op wat je wilt verbeteren en ga aan de slag!

Kevers en gewasbescherming

Kevers vormden in 2024 een grote uitdaging. Ferdy Tolhoek (specialist gewasbescherming grootfruit bij CAF) besprak de grillige schadepatronen en de bestrijdingsmogelijkheden. De appelbloesemkever en perenknopkever blijven de grootste bedreigingen. Na de toelating in 2024 bieden nieuwe middelen zoals Minecto One en Exirel hoop. In veldproeven toonden deze middelen effectiviteit, vooral in combinatie met een geïntegreerde systeemaanpak.

Ferdy benadrukte de noodzaak van monitoring. De perenknopkever heeft een lange periode waarin hij eieren afzet, waardoor tijdige bestrijding cruciaal is. Klopmonsters in het najaar kunnen helpen om de populatie in kaart te brengen. Voor de appelbloesemkever stelde hij een tweefasen-aanpak voor: vóór 1 mei Gazelle inzetten en na 1 mei Exirel of Minecto. Ferdy sloot af met een korte bespreking van de perenbladvlo die in opmars is en moeilijk te bestrijden blijft, zeker na het wegvallen van Movento/Batavia.

Nieuwe rassen en onderstammen

Nieuwe appelrassen spelen een grote rol in de toekomstbestendigheid van de sector. Joris Wisse (teeltspecialist grootfruit CAF) besprak twee veelbelovende rassen: GoodnessMe en Sunflare. GoodnessMe komt uit Nieuw-Zeeland en combineert een zoete smaak met een lichte zuurgraad. Het ras is schurftresistent op 2-genen en minder gevoelig voor zonnebrand. Sunflare, een kruising van Cosmic en Pink, is ontwikkeld door Washington State University. Hoewel het ras nog niet direct beschikbaar is, heeft het potentieel. Hij besprak ook de impact van onderstammen op een weerbare teelt en de productie en het stimuleren van de vruchtbaarheid. Calcium blijkt

een belangrijke rol te spelen in het terugdringen van kurkstip.

Amerikaanse fruitteelt

Gijsbert Hakkert (specialist plant-versterking en bodemweerbaarheid bij CAF) gaf een boeiend inkijkje in de Amerikaanse fruitteelt na zijn studiereis naar Washington State.

Interessante inzichten:

- Boomgaarden gaan daar 60-70 jaar mee, terwijl in Nederland sneller wordt vernieuwd.
- Intensieve aanplant met V-haag-systemen met 6.000 bomen per hectare tot 5 meter hoogte.
- Water is net als in Nederland een probleem, via een stelsel met waterrechten ontstaat een evenwichtige infrastructuur en verdeling in het gebied.
- Robotisering wordt steeds belangrijker, met systemen die snoei en oogst kunnen optimaliseren.
- Amerikaanse telers investeren jaarlijks een vast bedrag per ton fruit in onderzoek.

25 jaar AR Plant

Dit jaar viert AR Plant haar 25-jarig bestaan. Antonie de Kruijff (voorlichter fruitteelt AR Plant) blikte terug op de geschiedenis en groei van het bedrijf, dat begon met de overname van De Bie wat uiteindelijk resulteerde in AR Plant. Ook werd stilgestaan bij de succesvolle samenwerking met Van Doorn Houten. De overname van P.G. Kusters werd besproken als een belangrijke stap naar verdere groei. De dag werd afgesloten met een inspirerende lezing over mentale kracht door Michael Kortekaas. Hij sloot af met een krachtige boodschap: "Je wordt goed in de dingen die je doet. Dus richt je op wat je wilt verbeteren en ga aan de slag!"

Afscheid Antonie de Kruijff

Ter gelegenheid van zijn aanstaande prepensioen werd Antonie de Kruijff toegesproken door Richard ter Beek (manager AR Plant). Richard sprak zijn grote waardering uit voor de inzet en toewijding van Antonie, die ruim 35 jaar een bepalende rol in de sector heeft gespeeld. Hij prees zijn kennis, gedrevenheid en oog voor detail, en noemde Antonie een inspiratie voor collega's en klanten. Als leider wist hij niet alleen richting te geven aan AR Plant, maar ook bij te dragen aan de ontwikkeling van de Nederlandse fruitteeltsector. Met een warm applaus en mooie woorden werd Antonie bedankt voor zijn jarenlange bijdrage. AR Plant en de sector wensen hem een mooie invulling van zijn welverdiende pensioen toe!

AR gaat BOS-gebruik testen

Een van de grootste uitdagingen voor akkerbouwers is het gezond houden van de gewassen met een kleiner wordend middelenpakket. De middelen die nog wel toegelaten zijn, moeten zo efficiënt mogelijk ingezet worden om de teelt tot een goed einde te brengen. AR test de rol van een BOS-systeem hierin.

Een beslissingsondersteunend systeem (BOS) kan een belangrijke rol spelen in het optimaal inzetten van de gewasbeschermingsmiddelen die er nog wel zijn. Het systeem berekent de infectiekansen van verschillende schimmelziekten. De teler kan deze infectiekansen meenemen in het bepalen van het moment van spuiten. Als het BOS-systeem aangeeft dat de infectiekansen laag is, kan de teler beslissen een bespuiting uit te stellen. Als het BOS-systeem echter aangeeft dat de infectiekansen groot is, kan de teler besluiten eerder over te gaan op een bespuiting. Op deze manier kan een spuitmiddel zo efficiënt mogelijk op het juiste moment worden ingezet.

Zelf scherp blijven

Het uitgangspunt van een BOS-systeem is niet primair het reduceren van het aantal

bespuitingen, maar het bepalen van het juiste moment om de ziekte te bestrijden. Een BOS blijft echter ondersteunend en is niet leidend. Het blijft dus belangrijk om zelf het veld in te gaan om het gewas te bekijken en om de strategie te overleggen met je adviseur. Een BOS kan gebruikt worden ter controle van de zelfgekozen strategie. Als een BOS bijvoorbeeld adviseert om een korter interval te kiezen dan de teler en de adviseur zelf bedacht hebben, kan dit een aanleiding zijn om de strategie te heroverwegen. Op deze manier blijft het advies van een BOS ondersteunend maar houdt het de teler wel scherp. Figuur 1 laat een voorbeeld zien van een advies van een BOS. In het advies worden weersomstandigheden zoals temperatuur en vocht meegenomen. De groene opvulling van de balk bovenaan (waarin de data staan) geeft aan dat er op dat moment geen bespuiting nodig is.

Input belangrijk

Om de infectiekansen zo goed mogelijk te kunnen berekenen, heeft een BOS input nodig van de teler, zoals de pootdatum, het ras en de opkomstdatum. Ook moet de teler de spuit- en irrigatiemomenten invoeren. Hiervoor kan het systeem gekoppeld worden met een online teeltregistratie zoals die van Dacom of AgroVision. Zo kunnen de benodigde

gegevens automatisch overgenomen worden. Als er geen koppeling is dan moeten gedurende het seizoen de bespuitingen en irrigatiemomenten handmatig in de BOS ingevoerd worden. De ervaring leert dat dit in de hectiek van het seizoen te veel werk kan zijn, waardoor de invoer niet goed bijgehouden wordt en het advies van de BOS niet optimaal is. Daarom is ons advies: als het mogelijk is, maak een koppeling met de online teeltregistratie.

De Blight-app

Om deze ontwikkelingen te kunnen volgen gaat AR dit seizoen ervaring opdoen met het gebruik van de Blight-app van Farmmaps. De Blight-app is een module van de WUR en geeft inzicht in de infectiekansen van Phytophthora in de aardappelteelt. Het systeem helpt bij het optimaliseren van de preventieve Phytophthora-bestrijdingsstrategie. Aan de hand van de ziektedruk en de grootte van de infectiekansen geeft de module met verschillende kleurcodes een advies per dag. Zo kan het systeem een advies geven om niet te spuiten (groen advies), preventief te spuiten bij een verwachte grote infectiekansen (geel advies), curatief te spuiten na een grote infectiekansen (oranje advies) of een stopbespuiting uit te voeren (rood advies). De betrouwbaarheid en de opvolgbaarheid van de adviezen gaan we dit jaar testen. De ervaringen zullen we delen met onze telers. Met deze ervaringen hopen we in de toekomst ons advies verder te kunnen optimaliseren wat betreft het juiste spuitmoment en een optimale inzet van de beschikbare middelen.

Edwin den Boesterd

voorlichter akkerbouw
06-13288584
e.denboesterd@argroep.nl

Figuur 1: Voorbeeld BOS-advies.

Naam: _____

Woonplaats: _____

Adres: _____

Leeftijd: _____

Postcode: _____

Kleurplaat

We hebben weer een vrolijke kleurplaat voor je! Wil je kans maken op een leuke prijs? Stuur de kleurplaat dan op naar Redactie Uniek, Antwoordnummer 377, 6700 WB Wageningen (postzegel is niet nodig). Veel kleurplezier!

Winnaar kerstpuzzel

In het winternummer van de Uniek stond een kruiswoordpuzzel. De oplossing van de kerstpuzzel was 'Samen met AR op weg naar een sprankelend nieuw jaar'. Uit alle inzendingen is Rita Koskamp uit Halle als winnaar uit de bus gekomen. Gefeliciteerd. De prijs wordt per post opgestuurd.

Wegens succes verlengd: Actie Sodagrain

Gratis slurf bij elke volle vracht Sodagrain!

Sodagrain is een ideale aanvulling voor rantsoenen waarin extra energie nodig is. Het verhogen van de energiedichtheid van het rantsoen draagt direct bij aan een beter voersaldo.

Voordelen Sodagrain:

- Meer melk en meer melkeiwit
- Hoogwaardige zetmeelaanvulling in het rantsoen
- Veel Glucogene Nutriënten

- Rustige fermentatie, bufferende werking
- Voldoet aan de eisen van SecureFeed

Tot en met vrijdag 9 mei 2025 is de slurf **gratis** bij bestelling van een volle vracht. Bij een halve vracht krijg je **50% korting** op de slurf.

Bestellen?

Bel AR Coproducten, 0316-293966.

Hoofdkantoor

Rijnhaven 14, Wageningen,
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0317-499599 | info@argroep.nl

AR Voer

T 0317-499510 | voer@argroep.nl

AR Plant

Zandweistraat 20, Waardenburg
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0418-655944 | plant@argroep.nl

AR Biologisch

T 0317-499575 | biologisch@argroep.nl

AR Bedrijfsontwikkeling

T 0317-499500
info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

AR Coproducten

T 0316-293966 | 06-10546974
info@ar-coproducten.nl
www.ar-coproducten.nl

AR Paard

T 0317-499595 | info@arpaard.nl
www.arpaard.nl

CAF

T 0418-655927 | info@caf.nl | www.caf.nl

Rijnzate

T 0317- 499542 | info@rijnzate.nl
www.rijnzate.nl

Welkoop-winkels AR

Barneveld | Didam | Elst | Geldermalsen
Putten | Veenendaal | Wijk bij Duurstede
Woudenberg | Wageningen | Zaltbommel

www.argroep.nl